

kerk
in actie

Jaarverslag 2023

Protestantse
Kerk

Geloven in delen, delen in geloof

Onze missie

Kerk in Actie zet zich samen met kerken en organisaties wereldwijd in voor een samenleving waarin mensen tot hun recht komen, weet hebben van Gods liefde voor allen, in vrede samenleven en zorg dragen voor elkaar en de schepping.

Dat doen wij omdat we geloven in delen en willen delen in geloof.

Onze organisatie

Kerk in Actie is onderdeel van de Protestantse Kerk in Nederland. We helpen de kerk om in actie te komen en bij te dragen aan een toekomst waarin ieder mens telt. Daarvoor werken we op allerlei manieren samen met lokale gemeenten en diaconieën in Nederland en met partners in meer dan dertig landen. Dankzij ons krachtige netwerk komen we in deze landen tot in de haarvaten van de samenleving.

Onze speerpunten

We werken aan de hand van speerpunten* die zijn vastgesteld door de synode van de Protestantse Kerk. In 2023 waren dat:

- De Bijbel als levensbron**
- Kerken in een minderheidssituatie**
- Kinderen en jongeren**
- Mensen op zoek naar veiligheid**
- Armoede**

**Eind 2023 is een wijziging van de speerpunten vastgesteld die per 2024 is ingegaan, zie 2.3.*

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1. De missie van Kerk in Actie	6
2. Onze activiteiten in 2023	9
2.1 Hoe we werken	9
2.2 Activiteiten in beeld	13
2.3 Meerjarenbeleid	19
3. Wat we doen in 2024	21
4. Organisatie	23
4.1 Personeel en organisatie	23
4.2 Monitoring	27
4.3 Risicobeheer, integriteit en kwaliteit	28
4.4 Communicatie en fondsenwerving	31
4.5 Duurzaam handelen	32
4.6 Goed bestuur	35
5. Financieel beleid en resultaten	40
6. Verantwoording Samenwerkende Hulporganisaties	43
7. Jaarrekening	45
7.1 Balans (na resultaatbestemming)	45
7.2 Staat van baten en lasten	46
7.3 Resultaatverdeling	47
7.4 Kasstroomoverzicht	47
7.5 Toelichting behorende tot de jaarrekening 2023	48
7.6 Toelichting op de balans	52
7.7 Toelichting op de baten	56
7.8 Toelichting op de lasten	57
7.9 Personeelskosten Kerk in Actie	58
7.10 Kosten directie	59
7.11 Verdeelsleutel SHO	60
7.12 Vaststelling en overige gegevens	61

Foto cover: Straatbeeld in Rwanda, een van de actielanden van Kerk in Actie.

Leeswijzer

In dit jaarverslag geven we een overzicht van onze activiteiten in 2023. Het verslag bestaat uit twee onderdelen:

» **Het bestuursverslag | hoofdstuk 1-6**

In dit deel vertellen we wat onze missie is en hoe we die in 2023 vertaald hebben naar concrete activiteiten. We laten ook zien wat we doen om integer, efficiënt en duurzaam te werken.

» **Het financieel verslag | hoofdstuk 7**

In dit verslag is de jaarrekening van 2023 opgenomen, met een uitgebreide toelichting.

Voorwoord

Als je terugkijkt op het voorbije jaar, zoom je vaak uit. Bijna onvermijdelijk komen dan beelden van conflicten en rampen boven. 'Ja, 2023 was echt erger dan andere jaren', kopte NRC kort voor de jaarwisseling. Maar als je inzoomt, zie je iets anders: de persoonlijke verhalen van mensen die - soms in alle donkerheid - betekenis geven aan hun leven.

Kerk in Actie stapt in deze verhalen, vooral daar waar het mensen aan perspectief ontbreekt. In Bolivia staan we inheemse volken bij die opkomen voor hun recht. Met de kleine christelijke minderheid in Bangladesh bouwen we aan stevige geloofsgemeenschappen die er zijn voor hun omgeving. En bij de wederopbouw in Rwanda zien we hoe onze partners toekomst bieden aan jongeren.

Tegelijk willen we er zijn in verhalen van crisis en nood. Door ons wereldwijd netwerk zijn we vaak direct ter plaatse. Binnen een uur na de aardbeving in Turkije en Syrië luiden de kerkklokken in Aleppo. Waar kerken nog overeind stonden, was er opvang voor ontheemden. Na de verschrikkelijke aanslag van Hamas op 7 oktober deelden we meteen in de angst van onze Joodse en Palestijnse partners. En toen de energieprijzen in Nederland begin 2023 de pan uit rezen, intensiverden we onze campagne 'Samen tegen armoede'.

2023 was ook een jaar waarin verhalen van vroeger en nu samenkwamen. We herdachten het slavernijverleden van Nederland en Nederlandse kerken. Kerk in Actie droeg bij aan de indringende herdenkingsbijeenkomst van de Raad van Kerken.

*Woord dat ruimte schept,
toekomst, wijd licht land
waar gerechtigheid als rivieren stroomt,
waar een wijnstok bloeit tegen klippen op -
even is het waar en dan is het weg.
Toon mij niet vergeefs wat mijn ziel verlangt,
geef dat ik volhard in uw vergezicht.*

Lied 330 uit het
Liedboek. Zingen en bidden in huis en kerk
Tekst: Huub Oosterhuis

In woord en beeld hoorden en zagen we hoe het slavernijverleden tot op de dag van vandaag doorwerkt. Ook nu ligt er de opdracht om te werken aan gelijkwaardigheid en te strijden tegen - moderne - slavernij.

In dit alles is het verhaal van Jezus Christus onze inspiratie. We leven van het Woord dat ruimte schept en we volhardden in het vergezicht van recht en vrede dat God geeft. We proberen zijn weg van gerechtigheid, verzoening en eenheid te bewandelen: samen het goede vieren dat ons gegeven is, samen de wonden van nood en onrecht aanraken. Zoals het jaarthema van de Protestantse Kerk zegt: 'Ga mee! Samen getuigen van geloof, hoop en liefde'. Die beweging klinkt door in dit jaarverslag.

Ds. Karin van den Broeke
programmameester Kerk in Actie

Pepijn Trapman
manager buitenland Kerk in Actie

Ing. Jurjen de Groot MBA
algemeen directeur Kerk in Actie

Bestuursverslag

Bestrijden van mensenhandel in Colombia. Training van Nigeriaanse christenen en moslims voor meer harmonie tussen religies. Tegengaan van kinderarbeid in India. Tijdelijk onderdak bieden aan statushouders in Nederland. In 2023 kon Kerk in Actie wereldwijd bijdragen aan talloze projecten. In dit verslag lees je wat ons bezielt en hoe we daar handen en voeten aan geven.

1. De missie van Kerk in Actie

Opkomen voor de naaste, dichtbij en ver weg. Dat is waar Kerk in Actie zich voor inzet. Geïnspireerd door Jezus Christus delen we wat ons gegeven is: tijd, talent, aandacht, geloof, geld en goed. Een kennismaking met onze missie en de vertaling daarvan naar concrete speerpunten en activiteiten.

Missie - waar gaan we voor?

Kerk in Actie is onderdeel van de Protestantse Kerk in Nederland. In samenwerking met lokale gemeenten en partnerorganisaties in meer dan dertig landen willen we bouwen aan een toekomst waarin ieder mens telt. Kort maar krachtig is onze missie:

Kerk in Actie zet zich samen met kerken en organisaties wereldwijd in voor een samenleving waarin mensen tot hun recht komen, weet hebben van Gods liefde voor allen, in vrede samenleven en zorg dragen voor elkaar en de schepping. Dat doen wij omdat we geloven in delen en willen delen in geloof.

Ons werk is ingebed in de bredere visie en missie van de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk. Die worden uitgewerkt in de visienota *Van U is de toekomst* en het beleidskader *De toekomst open tegemoet*. De missie van de dienstenorganisatie is:

De dienstenorganisatie draagt bij aan een toekomstgerichte kerk: betrokken op God, elkaar en de wereld. Zij ondersteunt lokale gemeenten, andere kerkplekken, classes en het geheel van de Protestantse Kerk als vindplaats van geloof, hoop en liefde.

We helpen lokale gemeenten en hun diaconieën om in actie te komen

In het werk van Kerk in Actie krijgt die betrokkenheid op God, elkaar en de wereld een duidelijk gezicht. We helpen de lokale gemeenten en hun diaconieën om in actie te komen. Via Kerk in Actie kunnen zij meedoen of bijdragen aan allerlei projecten - financieel, praktisch en door persoonlijk contact of gebed.

Ons werk is geen eenrichtingsverkeer waarin de een helpt en de ander geholpen wordt. We denken niet in termen van hulpgever en hulpvrager, maar we zoeken wat we van mens tot mens voor elkaar kunnen betekenen. In onze samenwerking met kerken en partners wereldwijd delen we over en weer wat ons gegeven is. We leren van elkaar, inspireren elkaar en groeien doordat we samen optrekken.

▲ Inzameling voor de Voedselbank in Ede, met behulp van dozen die Kerk in Actie beschikbaar stelde.

Speerpunten - hoe brengen we focus aan?

Om ons werk goed te kunnen doen, is het nodig dat we heldere doelen stellen: wat doen we wel en wat doen we niet? Daarom heeft de synode van de Protestantse Kerk in 2017 vijf speerpunten vastgesteld die richting geven aan ons werk. Op basis van deze speerpunten kiezen we per regio en per land welke projecten en activiteiten we oppakken.

In 2023 hebben we deze speerpunten geëvalueerd en aan de kleine synode voorgesteld om een paar aanpassingen te doen (zie 2.3). Die veranderingen worden in 2024 doorgevoerd. Ze raken dus niet aan dit jaarverslag. In 2023 stonden onze projecten in het teken van de huidige speerpunten:

1. De Bijbel als levensbron

We zetten ons ervoor in dat mensen en geloofsgemeenschappen een levende omgang hebben met de Bijbel. Dat ze de link kunnen leggen tussen de Bijbel en hun eigen leven, en dat ze geleerde lessen toepassen. We stimuleren die omgang met de Bijbel via het plaatselijke kerkelijk kader en via

▲ Maryam uit Syrië.

de partnerorganisaties. In ons werk zien we dat dit bijdraagt aan een positieve spirituele en sociale verandering in het persoonlijke leven van mensen, de geloofsgemeenschap en de omgeving.

2. Kerken in een minderheidssituatie

In steeds meer landen staat de relatie tussen godsdiensten op scherp. Minderheidskerken hebben het moeilijk. Kerk in Actie geeft prioriteit aan het werk van kerken in zo'n kwetsbare situatie. We ondersteunen hen bij het versterken van hun identiteit en hun belijdenis. Kerken worden toegerust om zich open en coöperatief op te stellen, zodat ze hun missionaire en diaconale roeping kunnen vervullen. De Protestantse Kerk - zelf een krimpende kerk in een veelkleurige samenleving - kan ook veel leren van deze kerken. Daarom zoeken we naar mogelijkheden om elkaar over en weer te inspireren.

3. Kinderen en jongeren

Kerk in Actie wil meewerken aan een leefomgeving waarin kinderen en jongeren veilig kunnen opgroeien en de kans krijgen op een stabiele ontwikkeling. Centraal staan het voorkomen van misbruik en het bevorderen van toegang tot basis- en beroepsonderwijs voor kwetsbare kinderen en jongeren. We moedigen lokale kerken aan om een inclusief jongerenbeleid te ontwikkelen.

4. Mensen op zoek naar veiligheid

We kijken om naar mensen die getroffen zijn door nood, onrecht of ontheemding als gevolg van een natuurramp of (acute) onveilige situatie. Dat doen we in landen waarin lokale en nationale autoriteiten niet in staat of niet bereid zijn om goede steun te verlenen, en waar wij contacten hebben met lokale kerken en organisaties. Via onze steun leveren we een bijdrage aan het herstel van waardigheid en zelfredzaamheid van mensen, materieel en immaterieel. We werken ook aan het voorkomen van rampen door het vergroten van de weerbaarheid van mensen en gemeenschappen in kwetsbare regio's.

5. Armoede

In de meeste landen waar we werken, is sprake van grootschalige armoede. Armoedebestrijding is daar geen losstaand speerpunt, maar een vast onderdeel van al onze activiteiten. In Nederland is het wel een apart speerpunt. In eigen land helpen we kerken om mensen in armoede te ondersteunen en om oorzaken van armoede te bestrijden. We zetten ons in om de ongelijkheid te verminderen zodat de kans op armoede afneemt. Als het nodig is, laten we onze stem ook horen in het publieke debat.

Kernwaarden - welke waarden kleuren ons werk?

Vier kernwaarden zijn bepalend voor de manier waarop we ons werk doen. We passen ze toe in het contact en de samenwerking met kerken en partners wereldwijd:

Dichtbij

Kerk in Actie werkt met kerken en lokale partners die dicht bij hun doelgroepen staan. Via digitale hulpmiddelen zorgen we dat mensen ook echt met elkaar in contact kunnen komen. We stimuleren gemeenten om langdurig betrokken te zijn bij projecten. Via onze website en andere communicatiemiddelen brengen we ons werk dicht bij onze achterban. We vertellen niet alleen over successen, maar ook over wat moeilijk of lastig is.

Dienstbaar

Het is onze missie om dienstbaar te zijn aan de wereld, namens de lokale gemeenten in Nederland. Bij alle contacten met partners in het buitenland kijken we heel goed wat in de plaatselijke situatie nodig is. We willen dat ons werk zo goed mogelijk

aansluit. We kijken ook goed hoe we lokale gemeenten in Nederland kunnen betrekken bij ons werk. De consulenten en relatiebeheerders van Kerk in Actie spelen hierin een belangrijke rol.

Doelgericht

Met onze vijf speerpunten brengen we focus aan in ons werk. Projecten en programma's die we steunen, passen binnen deze speerpunten. In onze afspraken met partners leggen we de relatie vast tussen de speerpunten en concrete activiteiten. We zorgen ook dat helder is vastgelegd hoe ontvangen middelen worden besteed binnen de diverse projecten.

Duurzaam

Kerk in Actie werkt met haar partners aan duurzame oplossingen voor problemen. Onze steun is erop gericht dat het welzijn van doelgroepen aantoonbaar en structureel verbetert. De zorg voor de aarde krijgt daarin veel aandacht. We vragen ons telkens af hoe ons handelen de schepping beïnvloedt. Dat komt bijvoorbeeld tot uitdrukking in de keuze van onze projecten, in ons reisbeleid, ons beleggingsbeleid en onze bedrijfsvoering.

▲ *Spelende kinderen in Rwanda.*

2. Onze activiteiten in 2023

Kerk in Actie doet veel meer dan het verlenen van noodhulp bij rampen. Het grootste deel van ons werk gebeurt buiten de schijnwerpers van het nieuws. Van het versterken van kerken en hun impact op de samenleving tot het werken aan perspectief voor jongeren. We nemen je mee in ons werk in 2023.

2.1 Hoe we werken

Voordat we onze activiteiten in beeld brengen, schetsen we eerst kort op welke manier we dit werk aanpakken. De samenwerking met kerken en partnerorganisaties staat hierin centraal.

Ons werk wereldwijd

Kerk in Actie is wereldwijd actief in vier regio's: Latijns-Amerika, Afrika, Azië en de gecombineerde regio Europa/Midden-Oosten/Noord-Afrika. We zijn betrokken bij projecten in meer dan dertig landen. Onze organisatie voert daar zélf

▲ In een regioplan gaat het bijvoorbeeld over landoverstijgende thema's, zoals klimaat.

geen projecten uit: we werken via lokale kerken en organisaties. Dat werk doen we zo efficiënt en integraal mogelijk. Problemen die geen rekening houden met landsgrenzen, pakken we bijvoorbeeld grensoverstijgend op. En lessen die we in het ene land leren, passen we in het andere land toe.

Landenplannen

Per land maken we een landenplan waarin staat hoe we onze speerpunten vertalen naar concrete projecten en activiteiten. We beschrijven ook met welke kerken en organisaties we samenwerken om deze plannen uit te voeren. Daarnaast wordt per land een budgetruimte benoemd. Voor sommige landen formuleren we groeiambities, voor andere landen spreken we af hoe we ons werk daar langzaam afbouwen en overdragen. Als een lokale situatie drastisch wijzigt of als we nieuwe inzichten opdoen, passen we het betreffende landenplan aan.

Problemen die geen rekening houden met landsgrenzen, pakken we grensoverstijgend op

Regioplannen

Naast de landenplannen maken we plannen per regio. Zo'n regioplan helpt om het werk in de verschillende landen van een regio goed op elkaar af te stemmen. Zo kunnen we effectiever met mensen en middelen omgaan en de samenwerking tussen projecten en partners bevorderen. In het regioplan staat onder meer wat we doen met landoverstijgende thema's. Dan kun je denken aan klimaat, migratiestromen en regionale samenwerking in netwerken. Onze speerpunten zijn hierin altijd de rode draad. Maar niet elk speerpunt krijgt in elke regio evenveel aandacht, dit hangt af van de situatie.

Ons werk in Nederland

In Nederland richten we onze aandacht vooral op punten waar de overheid of de samenleving steken laat vallen. We zien steeds meer mensen worstelen met bestaanszekerheid en we ervaren dat de opvang van vluchtelingen zwaar onder druk staat. Onze focus ligt dan ook op activiteiten rond de speerpunten 'armoede' en 'mensen op zoek naar veiligheid'.

Voor het bereiken van onze doelen richten we ons vooral op het ondersteunen van de lokale diaconieën. Zij vormen de link tussen de kerk en de lokale samenleving. Onze financiële en praktische steun helpt hen om diaconaal en missionair aanwezig te zijn in hun eigen omgeving.

We stimuleren bijvoorbeeld het opstarten van diaconale presentieplekken: plekken van ontmoeting waar mensen een vangnet vinden. We werken ook samen met SchuldHulpMaatje en Voedselbanken Nederland om armoede te bestrijden en te voorkomen (zie pag. 17).

Vluchtelingen die veiligheid zoeken in ons land, helpen we via het project De Thuisgevers. We zorgen dat statushouders tijdelijk onderdak krijgen, zodat ze aan hun nieuwe leven in Nederland kunnen beginnen en de druk op AZC's vermindert (zie kader). Via de betrokken kerkelijke gemeenten werven we ook buddy's die de statushouders begeleiden en hen wegwijs maken in de burgerlijke gemeente.

In ons werk krijgt het onderwerp duurzaamheid veel aandacht. Daarbij denken we aan zorg voor de schepping, maar ook aan de duurzame verandering

die we teweeg willen brengen bij het tegengaan van armoede en het bieden van een thuis voor vluchtelingen.

Samenwerking

We noemden het al: Kerk in Actie doet haar werk met en via lokale kerken en partnerorganisaties in binnen- en buitenland. Een belangrijke partner is de Nederlandse organisatie GZB. Met hen trekken we bijvoorbeeld samen op bij de aanpak van de migratieproblematiek in zuidelijk Afrika en het Midden-Oosten. Dit partnerschap past binnen de samenwerkingsovereenkomst die synode, dienstenorganisatie en de zogeheten modaaltaire uitvoeringsorganisaties (GZB, IZB en HGJB) in 2017 tekenden.

We zijn ook onderdeel van de Samenwerkende Hulporganisaties (SHO). Bij grootschalige rampen en noodzakelijke humanitaire acties komen wij samen in actie binnen het kader van Giro555. In 2023 bijvoorbeeld na de aardbeving in Syrië en Turkije (zie pag. 18).

En we zijn lid van ACT Alliance (Action by Churches Together), de internationale koepel van kerken en christelijke organisaties verbonden met de Wereldraad van Kerken. Door die samenwerking kunnen we meer bereiken op het terrein van (nood)hulp, ontwikkelingsprogramma's en belangenbehartiging. In 2023 hebben we bijvoorbeeld samen met ACT Alliance hulpverlening geboden in Oekraïne.

De Thuisgevers | Nederland

dethuisgevers.nl

Van een leegstaande kosterswoning of een pastorie tot een schoolgebouw: op een Thuisgeefplek krijgen statushouders tijdelijk onderdak, als opstap naar een nieuw leven in Nederland.

196

 Totaal aantal thuisgeefplekken in 2023

109

Aantal plekken dat eind 2023 open was

87

Aantal plekken dat eind 2023 afgerond was omdat statushouders een vaste woonplek hadden gekregen

34.255

Aantal nachten dat we onderdak boden vanaf de start in 2022
aantal personen x aantal nachten dat ze onderdak kregen

▲ Kerk in Actie biedt noodhulp aan vluchtelingen in Nigeria om hongersnood te voorkomen.

Oecumene

De Protestantse Kerk is geroepen om eenheid en samenwerking te zoeken en te bevorderen met andere kerken. Kerk in Actie ondersteunt het moderamen daarin. Kerk in Actie werkt wereldwijd en in Nederland in een oecumenische context en geeft actief vorm aan het samen optrekken met kerken en alle mensen van goede wil, om dienstbaar te zijn aan Gods werk in deze wereld.

In Nederland

Als Protestantse Kerk zijn we een belangrijke drager van de Raad van Kerken in Nederland. Zowel met menskracht als financieel dragen we veel bij aan de raad. Dat past bij de oecumenische roeping om met andere kerken te doen wat samen gedaan kan worden. In 2023 heeft de Raad van Kerken de herdenkingsdienst Slavernijverleden vormgegeven, op 30 juni in De Nieuwe Kerk in Amsterdam. Het geloofsgesprek tussen vertegenwoordigers van een breed palet van kerken in Nederland wordt, met een jaarlijkse retraite, vormgegeven binnen het Nederlands Christelijk Forum. En op het protestantse erf zoeken we wederzijdse herkenning in het verband van de Nationale Synode.

Wereldwijd

De oecumenische verbanden waarvan de Protestantse Kerk deel uitmaakt, zijn een essentiële schakel in het wereldwijde kerk-zijn. De vele oecumenische ontmoetingen voeden het kerk-zijn over en weer. En Kerk in Actie geeft haar werk vorm via dit brede oecumenische netwerk.

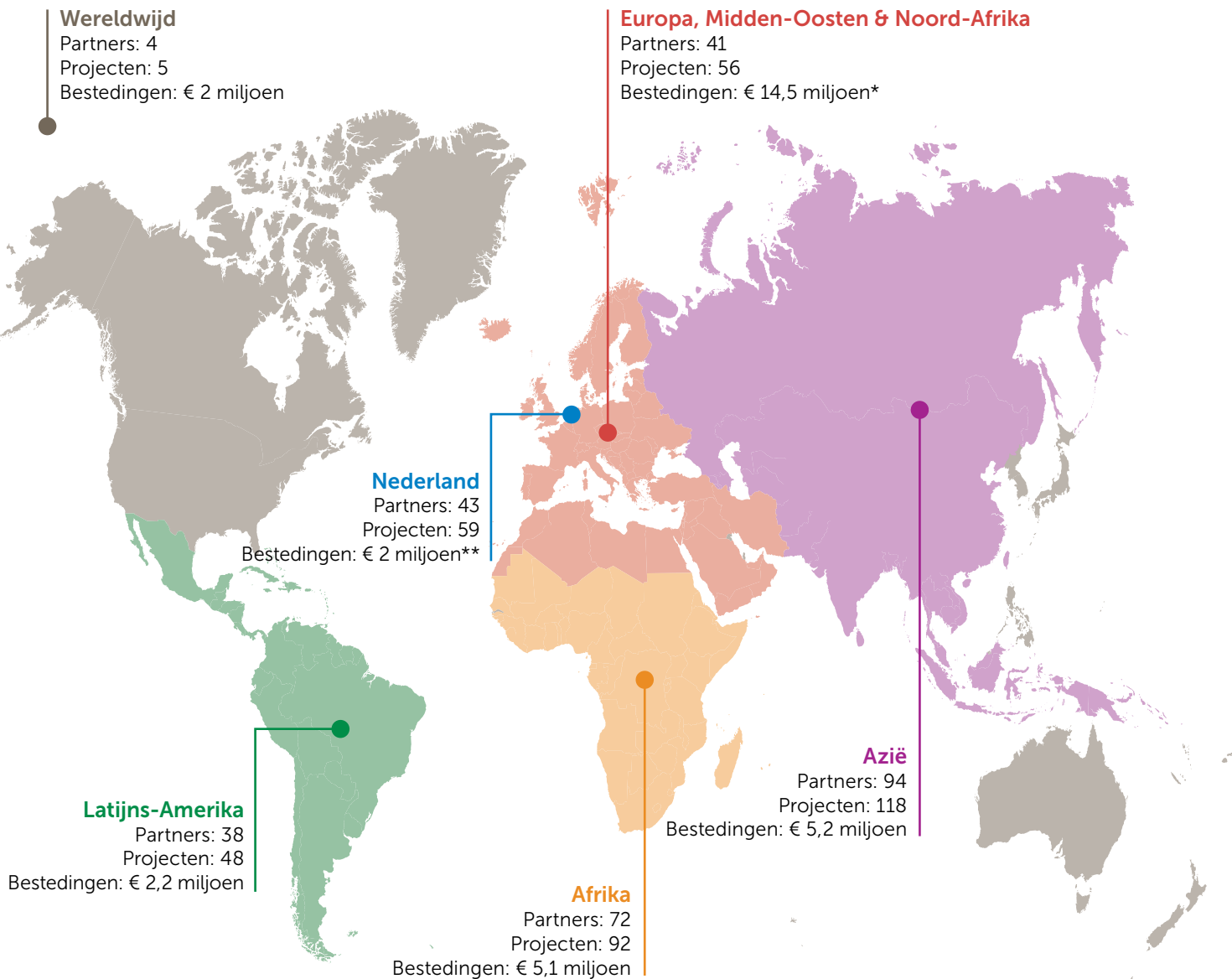
In 2023 vond de assemblee van de Conference of European Churches (CEC) plaats. Een van de classis-predikanten, Klaas van der Kamp, werd als bestuurslid gekozen. Ook de Lutheran World Federation (LWF) had haar wereldwijde assemblee. Vanuit de Protestantse Kerk participeerden we met een forse delegatie. Pepijn Trapman, manager buitenland van Kerk in Actie, is sinds 2023 comitélid voor de Lutheran World Service, onderdeel van de LWF. Karin van den Broeke, programmaleider Kerk in Actie, was actief in het bestuur van de Wereldraad van Kerken. En Rommie Nauta, strategisch adviseur van de directie, bleef actief in het bestuur van ACT Alliance (Action by Churches Together).

Verder maakt de Protestantse Kerk deel uit van de World Conference of Reformed Churches (WCRC), de Gemeinschaft Evangelischer Kirchen in Europa (GEKE) en de Council for World Mission (CWM).

Op verschillende manieren dragen deze verbanden eraan bij dat we ons deel weten van het wereldwijde lichaam van Christus. Dat helpt ons om met kerken wereldwijd te vieren wat we van God aan goeds ontvangen en om te verstaan welke wonden er zijn.

Kerk in Actie in 2023

Projecten, partners en bestedingen

* De bestedingen binnen Europa en het Midden-Oosten zijn uitzonderlijk hoog door onze deelname aan de Giro555-acties voor Oekraïne en de aardbeving in Turkije/Syrië.

** De bestedingen in Nederland waren hoger dan gebruikelijk. Dit komt doordat er bedragen uit 2024 meegenomen zijn die op 2023 drukken, plus kosten voor Samengeloven en De Thuisgevers (die laatste zijn vergoed door Gemeente Kampen).

Bestedingen per budgetlijn

Werelddiaconaat	Binnenlands diaconaat	Noodhulp	Zending	Totaal besteed
€7,4 miljoen	€1,9 miljoen	€15,8 miljoen	€5,9 miljoen	€31 miljoen

2.2 Activiteiten in beeld

Kerk in Actie steunt honderden kerken en organisaties in meer dan dertig landen. Elk met een eigen verhaal en een eigen impact op mensen. We delen zes voorbeelden. Ze staan model voor het vele werk dat we met onze partners verzetten.

Verhalen die leven brengen

In de Golfregio wonen zo'n 5 miljoen christenen, 10 procent van de bevolking. Velen van hen komen uit Aziatische landen zoals de Filipijnen, India of Nepal. Ze zijn naar de Golfstaten getrokken in de hoop op een goedbetaalde baan waarmee ze hun families thuis kunnen onderhouden.

Wanhoop

Maar de realiteit is vaak anders. Deze arbeidsmigranten werken in slechte omstandigheden. Vaak zoeken ze uit wanhoop hun toevlucht tot alcohol en drugs. Gelukkig vinden veel migranten hun weg naar de kerk. Er is in bijna elke taal wel een kerkgemeenschap te vinden in de Golfregio. Sommigen kunnen hier hun geloof van thuis verdiepen, anderen komen voor het eerst in aanraking met het evangelie. De bijbelverhalen geven hoop en versterken het gevoel van verbondenheid.

Voorganger John Somaiah (Koeweit):
'Ik ben al drie jaar actief in deze gemeente, maar ik zie elke keer weer nieuwe gezichten'

Storytelling

Het Bijbelgenootschap in de Golf zorgt dat de bijbelverhalen toegankelijk zijn in de eigen taal van arbeidsmigranten. Bijvoorbeeld in het Telugu, een veel gesproken taal in India. Voorgangers in de Golf - vaak zelf ook arbeidsmigrant - krijgen een training in storytelling om de verhalen mondeling door te geven. Ze ondersteunen hun vertelling met gebaren, zodat het makkelijk te onthouden is. Dat is belangrijk, want de meeste migranten kunnen niet of nauwelijks lezen. Voor hen heeft het Bijbelgenootschap ook audiospelers, zodat ze de bijbelverhalen in gesproken taal kunnen horen.

Partner | Bijbelgenootschap in de Golf

Land & regio | Koeweit en Verenigde Arabische Emiraten (Midden-Oosten)

Speerpunt | De Bijbel als levensbron

279 voorgangers

kregen een training
in storytelling

2.350 kerkleden

kregen een training
van de voorgangers om
het evangelie te delen

5.450 mensen

hoorden de bijbelverhalen
als resultaat van de
trainingen

Bouwen aan vrede tussen religies

De bevolking van Nigeria is ongeveer voor de helft christelijk en voor de helft islamitisch. De meeste christenen wonen in het zuiden, de meeste moslims in het noorden. In een aantal islamitische staten geldt naast de Nigeriaanse wetgeving ook de shariawetgeving, onder meer in Kaduna. In deze staat woont een grote christelijke minderheid. Zo telt de - gelijknamige - hoofdstad een aantal christelijke wijken. Er zijn veel spanningen tussen moslims en christenen in deze stad. Regelmatig zijn er conflicten die al tot veel doden hebben geleid.

Vreedzame verhoudingen

Onze partnerorganisatie Kaduna Center for the Study of Christian-Muslim Relations (KCSCMR) probeert het tij te keren. Jaarlijks worden tientallen christenen en moslims samen getraind

in vreedzame interreligieuze verhoudingen. De stafleden - christenen en moslims - geven les in beide religies, in de heilige teksten en de dialoog. Ze focussen op de overeenkomsten tussen de religies en de oproep in beide heilige boeken om in vrede samen te leven. Het centrum brengt ook religieuze leiders samen.

Samen voetballen

In november 2023 was er een eerste bijeenkomst met oud-studenten. Ze deelden hoe ze de lessen uit de training gebruiken in hun eigen omgeving. Verschillende studenten hebben het geweld kunnen verminderen en conflicten kunnen oplossen. De islamitische Zainab Muhammed Sani bijvoorbeeld leidt vredesgesprekken tussen christenen en moslims. En pastor Dennis Emmanuel Danladi organiseert gezamenlijke voetbalwedstrijden en werkt samen met lokale imams aan buurtactiviteiten.

Partner | Kaduna Center

Land & regio | Nigeria (Afrika)

Speerpunt | Kerken in een minderheidssituatie

40 moslims en 40 christenen

werden getraind in vreedzame interreligieuze verhoudingen

100 alumni

deelden hun ervaringen tijdens een alumnidag

Alle kinderen naar school

In de Indiase staat Tamil Nadu wordt kleding voor vrijwel alle bekende kledinglijnen gemaakt. De grote textielstad Tirupur trekt veel migranten, op zoek naar een baan. Er zijn naar schatting meer dan 150.000 werknemers uit andere staten. Soms zijn ze met hun hele gezin gekomen. Hun kinderen zijn kwetsbaar: omdat de ouders de hele dag werken, zijn zij aan hun lot overgelaten, zonder zorg en bescherming. Omdat ze geen Tamil spreken (de lokale taal), kunnen ze niet naar school.

Overbruggingsonderwijs

Kerk in Actie steunt hier de organisatie SAVE (Social Awareness and Voluntary Education), een van onze partners die veel doet tegen kinderarbeid. SAVE helpt kwetsbare kinderen om naar school te gaan. De organisatie biedt overbruggingsonderwijs: een opstap naar het reguliere onderwijs. In wijken waar de kinderen wonen, opent SAVE centra voor dit onderwijs. Daar krijgen de kinderen les in hun moedertaal en in Tamil en Engels, zodat ze voldoende taalkennis hebben om door te stromen. Het centrum zorgt ook voor goede maaltijden, speelmateriaal en buitenschoolse activiteiten.

Bewustwording

Kinderen krijgen een jaar lang aangepast onderwijs, daarna kunnen ze naar het reguliere onderwijs. Dit verbetert hun kansen op beter betaald werk na hun opleiding. Zo biedt SAVE deze kinderen een toekomst. De organisatie zet zich - samen met andere organisaties - ook in voor bewustwording en belangenbehartiging, zodat structureel wordt gewerkt aan de problemen rondom kinderrechten.

Partner | SAVE

Land & regio | India (Azië)

Speerpunt | Kinderen en jongeren

8 centra

opende SAVE voor overbruggingsonderwijs

207 studenten

volgden hier een programma en stroomden door naar regulier onderwijs

Rustpunt voor vluchtelingen

Door de langdurige crisis in Venezuela hebben ruim 7,5 miljoen inwoners het land verlaten. Meestal zoeken ze een veilige plek in buurlanden zoals Colombia. Maar soms trekken ze verder in de hoop op een beter bestaan in Chili of Argentinië. Ze reizen door de Braziliaanse Amazone en steken bij het grensplaatsje Guayaramerin de rivier over naar Bolivia. Uitgeput komen ze daar aan.

Op adem komen

Op deze plek heeft onze partnerorganisatie Fundación Munasim Kullakita* (FMK) een opvangcentrum waar reizigers op adem kunnen komen. FMK zorgt voor maaltijden, een bed, een douche, medische assistentie en ontspanning voor de kinderen. Steeds vaker komen kinderen en jongeren alleen. FMK maakt hen bewust van het risico dat mensenhandelaren hen recruterend voor het harde circuit van prostitutie en drugs.

Partner | FMK

Land & regio | Bolivia (Latijns-Amerika)

Speerpunt | Mensen op zoek naar veiligheid

**791 kinderen en jongeren en
205 ouders**

werden bij aankomst of op doorreis
opgevangen in Bolivia

196 kinderen en jongeren

werden begeleid naar een reguliere
school in Bolivia

98 mensen

kregen een verblijfsvergunning dankzij
juridische assistentie

Integratie

FMK begeleidt reizigers ook bij de vraag: in Bolivia blijven of doorreizen? Venezolanen die willen blijven, kunnen met hun vragen terecht bij FMK in Santa Cruz. De organisatie helpt hen met het krijgen van een verblijfsvergunning, wat vaak complex is. Ook de integratie van kinderen in het Boliviaanse schoolstelsel is ingewikkeld. Maar met bijlessen en goede relaties met de autoriteiten lukt het FMK toch

*Door de positieve aandacht kijken
ze met meer vertrouwen naar de
toekomst*

vaak om hun een plek te bezorgen. De Venezolanen kunnen hun ervaringen ook delen in de kinder-, tiener- en ouderclubs van FMK. Door de positieve aandacht kijken ze met meer vertrouwen naar de toekomst.

* *Munasim Kullakita betekent vrij vertaald 'houd van je zuster'.*

▲ *Bestaanszekerheid is een groot thema in ons land.*

Hoe kom je armoede op het spoor?

Bestaanszekerheid is een groot thema in Nederland. Het CPB raamde voor 2023 het percentage mensen in armoede op 4,8 procent: ruim 800.000 inwoners. De overheid heeft maatregelen genomen om hun lasten te verlichten, maar een deel daarvan is vooralsnog tijdelijk. Als hieraan een eind komt, stijgt het percentage armen naar verwachting weer.

Campagne tegen armoede

In 2022 is Kerk in Actie de campagne 'Samen tegen armoede' gestart. In samenwerking met Voedselbanken Nederland, SchuldHulpMaatje en andere organisaties bieden we eerste hulp. Tegelijk werken we actief aan het structureel voorkomen

en bestrijden van armoede. In 2023 kwamen er weer extra inleverpunten voor de Voedselbank bij en werden nieuwe locaties van SchuldHulpMaatje geopend.

Lokale betrokkenheid

Een van de doelen van de campagne is om lokale gemeenten in contact te brengen met mensen die op of onder de armoedegrens leven. Een veelgestelde vraag van gemeenten is: hoe komen we de armoede op het spoor? In 2023 hebben we daarbij geholpen door het geven van webinars en workshops. Kerk in Actie haakte ook aan bij Samen Erop Vooruit, een samenwerkingsverband van kerken en organisaties om mensen met geldzorgen te vinden en door te verwijzen naar de juiste hulp.

Partner | Voedselbanken Nederland & SchuldHulpMaatje

Land & regio | Nederland

Speerpunt | Armoede

45 gemeenten

hebben zich aangemeld als inleverpunt voor de Voedselbank

10 nieuwe locaties

van SchuldHulpMaatje werden geopend

ca. 300 diakenen

volgden een webinar of workshop over armoedebestrijding

Hoop voor aardbevingslachtoffers

Op 6 februari 2023 werd Syrië getroffen door verwoestende aardbevingen. Onze partners ter plaatse kwamen meteen in actie. Ze vingden dakloze mensen op, voorzagen hen van

maaltijden, medicijnen en dekens, en startten met het herstel van kapotte huizen en bedrijven. Er was gebrek aan alles, want de bevolking in dit deel van Syrië gaat al meer dan twaalf jaar gebukt onder oorlogsgeweld.

Partner | ACT Alliance

Land & regio | Syrië (Midden-Oosten)

Speerpunt | Noodhulp

+ 1 miljoen mensen

kregen noodhulp in de eerste 9 maanden

15 grote bakkerijen

werden herbouwd, zodat mensen weer brood hadden

512 studenten

volgden remedial teaching of kregen een vaktraining

140 jongeren

zijn begonnen aan een vakopleiding, als opstap naar een eigen bedrijfje

Herbouw van bakkerijen

Kerk in Actie bood en biedt hier hulp via ACT Alliance, het internationale kerkelijk netwerk. We doen dat deels met de opbrengst van de Giro555-actie 'Help slachtoffers aardbeving'. Zo konden we meer dan een miljoen mensen helpen in steden zoals Aleppo, Idlib, Homs en Latakia. Bijvoorbeeld door herbouw van bakkerijen, zodat inwoners daar weer terecht kunnen voor hun dagelijks brood. Nu, een jaar na de aardbeving, ligt onze focus op het herstel van scholen, gemeenschapscentra en woningen, en het repareren van winkeltjes, bedrijfjes en bakkerijen. Via banken delen we kleine contante bijdragen uit aan eenoudergezinnen en ouderen, en verlenen we huursubsidie. We zorgen ook voor bijscholing voor scholieren die maanden niet naar school konden.

Perspectief

Ook de komende jaren steunen we het herstel van gebouwen. Daarnaast helpen we mensen met het herstel van inkomstenbronnen. "Dat doen we via remedial teaching voor middelbare scholieren, vaktrainingen, coaching bij het opstarten of uitbreiden van een bedrijf, en het verstrekken van bedrijfskapitaal", vertelt noodhulpcoördinator Dick Loendersloot. "Zo bieden we perspectief."

2.3 Meerjarenbeleid

In 2023 hebben we ons meerjarenbeleid tegen het licht gehouden. Wat vraagt om aanscherping, aanvulling of vernieuwing? Een belangrijke stap is de aanpassing van onze vijf speerpunten naar vier thema's.

Vier thema's

Afgelopen jaar hebben we tijd genomen om de vijf speerpunten van Kerk in Actie (zie pag. 7) tegen het licht te houden. Passen ze nog bij de behoeften van onze partners wereldwijd en in Nederland? Dat heeft geleid tot een bijstelling: we gaan van vijf speerpunten naar vier thema's. Deze wijziging is in december 2023 vastgesteld door de kleine synode.

'De Bijbel als levensbron' en 'kerken in een minderheidssituatie' zijn samengevoegd tot 'kerk en geloof'. Het onderscheid tussen deze twee thema's was in de praktijk iets te kunstmatig. 'Armoede' was een speerpunt dat alleen voor Nederland expliciet uitgewerkt werd. In onze andere regio's is dit altijd al de context waarin

we werken. Het vervalt daarom als algemeen speerpunt en krijgt bij ons werk in Nederland een plek onder 'kerk en geloof'.

En 'duurzaamheid' had geen plaats in de speerpunten, maar is voor kerken en partners in Nederland en wereldwijd heel urgent. We willen hen actiever ondersteunen om bij te dragen aan klimaatadaptatie, bewustwording rond klimaatverandering en ecologische gerechtigheid.

Dit betekent dat we vanaf 2024 met vier thema's werken die de voorgaande vijf speerpunten vervangen:

- » **Kerk en geloof**
- » **Kinderen en jongeren**
- » **Mensen op zoek naar veiligheid**
- » **Duurzaamheid**

We stellen ons de vraag: hebben we echt impact, bereiken we wat we op het oog hebben?

Themagroepen

In 2023 zijn we gestart met zogeheten themagroepen. Een themagroep bestaat uit een groep medewerkers die werkt aan inhoudelijke verdieping en deskundigheidsbevordering rond een van onze vier thema's. De groep stelt een leeragenda op, doet voorstellen voor de lobbyagenda, en suggesties voor indicatoren om de impact rond een thema te meten. De groep is verantwoordelijk voor de toerusting van het hele team van Kerk in Actie op dat specifieke thema.

Afgelopen jaar was er een geslaagde studiedag rond het thema 'duurzaamheid'. Het hele Kerk in Actie-team was te gast bij een biologisch boerenbedrijf. Samen reflecteerden we op het netwerk GroeneKerken, op het gespreksmateriaal van proevenenpraten.nl, en op de voorgestelde doelstellingen rond het onderwerp ecologische gerechtigheid.

▲ *Het protestants landelijk dienstencentrum - het gebouw rond de parkeerplaats - vanuit de lucht. Er liggen al een aantal jaren zonnepanelen op het dak.*

Impacttraject

Ons werk is gericht op positieve maatschappelijke verandering. De grote vraag is telkens: hebben we echt impact? Bereiken we de verandering die we op het oog hebben? Om deze impact te toetsen, zijn we een paar jaar geleden het Impacttraject gestart. Per thema formuleren we heldere ambities. We toetsen vervolgens of we die bereiken. Hiervoor hebben we sinds 2022 een impactonderzoeker in dienst.

Het onderzoek heeft ertoe geleid dat we een duidelijker onderscheid maken tussen:

- wat we willen meten om het effect van ons werk aan te tonen
- wat we willen meten om te achterhalen waar ons werk beter kan

We zijn in 2023 gestart met een pilotonderzoek om onze manier van meten te verbeteren. Dit is een traject van meerdere jaren.

Routekaart

Kerk in Actie werkt met een doorlopende 'routekaart'. Dit is een praktische uitwerking van ons meerjarenbeleid, met daarop de interne doelen die we in de loop van de jaren willen behalen.

In 2023 is gewerkt aan het verbeteren van onze 'workflow', een proces dat nog doorloopt in 2024: hoe zorgen we dat administratieve processen zorgvuldig verlopen en tegelijkertijd niet te veel tijd kosten? We voeren ook de adviezen uit van onze accountant KPMG om de financiële administratie te vereenvoudigen.

We hebben een begin gemaakt met de bezinning op ons partnerschapsbeleid. Zo willen we duidelijker maken welke rollen Kerk in Actie heeft in partnerschappen (zoals financiële ondersteuning, morele ondersteuning en capaciteitsversterking). En ook: op welke principes partnerschappen zijn gebaseerd (zoals wederkerigheid, integriteit, wederzijdse verantwoordelijkheid en transparantie).

Onze geplande reflectie op het onderwerp duurzaamheid heeft ertoe geleid dat we de synode hebben voorgesteld om 'duurzaamheid' expliciet als thema aan te wijzen waar we wereldwijd aan werken. Met ingang van 2024 is het een van onze vier leidende thema's.

3. Wat we doen in 2024

Verandering vraagt vaak een lange adem. Kerk in Actie werkt daarom veel met langdurige projecten en partnerschappen. Zo kunnen we écht verschil maken. Veel plannen voor 2024 sluiten naadloos aan op wat we in 2023 deden. Toch leggen we ook bepaalde accenten.

Anders dan in 2023 werkt Kerk in Actie in 2024 met vier thema's in plaats van vijf speerpunten, zoals we in 2.3 hebben toegelicht. Voor onze lopende projecten betekent dit dat sommige activiteiten voortaan onder een ander thema vallen. Voor elk van de vier thema's vertellen we wat er in 2024 op de agenda staat, met telkens een paar concrete voorbeelden.

Kerk en geloof

We versterken kerken in hun roeping om missionair en diaconaal te zijn, dichtbij en ver weg. Ons wereldwijde netwerk van kerken helpt ons om in de haarvaten van de samenleving te komen. We springen in op de noden die daar leven. Daarbij geven we specifiek aandacht aan kerken in de minderheid.

In Ghana steunen we bijvoorbeeld dorpskerken in het voornamelijk islamitische noorden met trainingen voor leiders, alfabetisering en passende materialen. In Bangladesh is de kerk klein, maar ze wil er zijn voor de samenleving. Onze partners

helpen door het geven van onderwijs aan voorgangers en kerkleden, en door het stimuleren van samenwerking tussen religies. En in Nederland ondersteunen en versterken we diaconale presentieplekken, daar waar veel diaconale nood is.

Kinderen en jongeren

We dragen bij aan een leefomgeving waarin kinderen zich lichamelijk en geestelijk in veiligheid kunnen ontwikkelen. Dit doen we door partners te stimuleren oog te hebben voor de situatie van kinderen en jongeren. Per locatie kijken we welke groepen het meest kwetsbaar zijn.

In Colombia helpen we jongeren bijvoorbeeld om ondernemingen in ecotoerisme op te zetten. In India steunen we partners die zich richten op het bestrijden van kinderarbeid en kindhuwelijken, en het toegankelijk maken van onderwijs. En in Israël en Palestina bouwen we aan de dialoog tussen Palestijnse en Joodse jongeren, in een tijd van grote spanning.

▲ *Onze partners in Bangladesh helpen door het geven van onderwijs aan voorgangers en kerkleden.*

In het grotendeels islamitische Noord-Ghana steunen we dorpskerken met trainingen en materialen

Mensen op zoek naar een veilig bestaan

Kerk in Actie steunt mensen die getroffen zijn door ontheemding, nood of onrecht. We doen dit op plekken waar autoriteiten niet in staat of niet bereid zijn om zelf adequate steun te verlenen. Via onze steun leveren we een bijdrage aan versterking van waardigheid en zelfredzaamheid van mensen.

In Myanmar bijvoorbeeld geven we noodhulp aan vluchtelingen en ontheemden als gevolg van de militaire dictatuur. In Griekenland en Italië ondersteunen we kerken die vluchtelingen voorzien van de eerste levensbehoeften en hen helpen aan opleiding en werk. En in Moldavië dragen we bij aan de opvang en integratie van vluchtelingen uit Oekraïne.

Duurzaamheid

Klimaatverandering staat wereldwijd in de schijnwerpers, maar wordt vooral gevoeld in landen die het minst hebben bijgedragen aan de oorzaak. Komende jaren zetten we in op het versterken van de rol van kerken bij klimaatadaptatie, op

▲ *In het noorden van Oeganda is het door klimaatverandering lastig om voedsel te verbouwen.*

ecologische gerechtigheid en op bewustwording rond de eigen levensstijl.

In Oeganda bijvoorbeeld ervaren boeren de gevolgen van klimaatverandering. Onze partners helpen hen om zich aan te passen en hun grond zo goed mogelijk te beheren. In Guatemala helpen we kerken om beter voorbereid te zijn op natuurrampen zoals droogte, overstromingen en orkanen. En in Nederland stimuleren we lokale gemeenten om bij te dragen aan een duurzame leefstijl.

En verder ...

Naast de plannen die we per thema maken, hebben we ook ambities die deze thema's overstijgen. Bijvoorbeeld praktische of organisatorische zaken die we beter willen regelen. Of inhoudelijke zaken waaraan we meer aandacht willen geven. Een greep uit de zaken die we in 2024 oppakken:

- We gaan onze **communicatiekanalen** inzetten om Kerk in Actie steviger te profileren als de missionaire en diaconale tak van de Protestantse Kerk. We scherpen onze kernboodschap ook aan, zodat voor iedereen helder is waar we voor staan. Verder gaan we meer werken met thematische campagnes. En we vertellen het verhaal van Kerk in Actie door extra aandacht voor 'actielanden' (zie 4.4).
- In de ontmoeting met onze partners zien we hoeveel kracht er uitgaat van geloof en kerk: om hoop te bieden, recht te doen en te helpen in nood. Als **wereldwijde kerk** kunnen we elkaar daarin inspireren. Daarom willen we onze band met de wereldkerk beter zichtbaar maken. We gaan lokale gemeenten actiever in contact brengen met (het werk van) onze partners. En we stimuleren het contact tussen lokale gemeenten en migrantenchristenen.

4. Organisatie

Ons werk staat of valt met een integere, betrokken en doelgerichte organisatie. In dit hoofdstuk laten we zien wat we doen om goed met mensen en middelen om te gaan. Van de structuur van onze organisatie tot de certificeringen en gedragscodes, van risicobeheer tot goed bestuur.

4.1 Personeel en organisatie

Medewerkers en vrijwilligers vormen samen het fundament van Kerk in Actie. Met hun hulp krijgt onze missie vorm. We zetten op een rij hoe onze organisatie eruitziet, wie onze vakmensen zijn, en hoe we het werk goed en gezond houden.

Organisatiestructuur

Kerk in Actie maakt deel uit van de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk. De organisatie bestaat uit twee afdelingen:

- **Begeleiding & Ontwikkeling**, dat zich vooral richt op inhoudelijke ondersteuning en begeleiding van lokale gemeenten en hun werkers.
- **Ondersteuning & Beheer**, dat zich vooral richt op praktische ondersteuning van lokale gemeenten en de ambtelijke organisatie, en op het faciliteren van teams van de dienstenorganisatie zelf.

De dienstenorganisatie staat niet op zichzelf. Ze is deel van een bredere beweging van organisaties en opleiders (zie illustratie op pag. 24). Samen dragen ze bij aan een toekomstgerichte kerk die betrokken is op de wereld.

Kerk in Actie werkt heel actief samen met andere teams binnen de dienstenorganisatie

Team Kerk in Actie

Kerk in Actie is een van de teams binnen het cluster Begeleiding & Ontwikkeling. We trekken heel actief op met andere teams binnen de dienstenorganisatie. Bijvoorbeeld met de teams Fondsenwerving en Communicatie & events, die ons in staat stellen om ons verhaal te delen met de buitenwereld (zie 4.4). En met team Finance & Control, dat zorgt voor een zorgvuldige en efficiënte omgang met kosten

Managementteam

Kerk in Actie heeft een driehoofdig leiderschap. De **manager buitenland** (Pepijn Trapman) richt zich op het projectenwerk en de interne organisatie. De **programmaleider** (Karin van den Broeke) leidt de theologische doordenking van ons werk. Ze houdt zich ook bezig met onze oecumenische relaties en de relaties tussen het werk in Nederland en het buitenland. De **algemeen directeur** van de dienstenorganisatie (Jurjen de Groot) is voorzitter van het managementteam en eindverantwoordelijk voor Kerk in Actie.

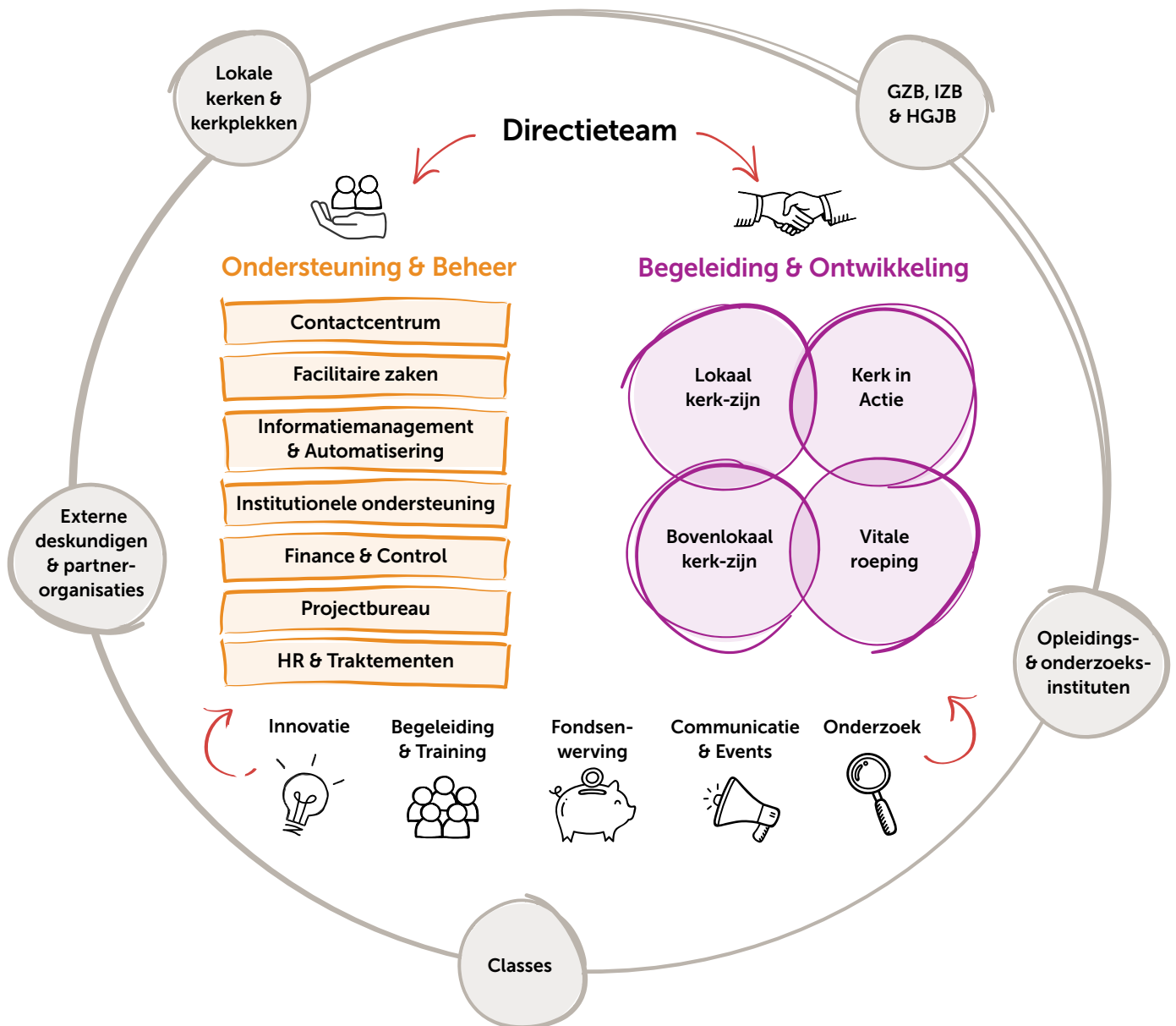

▲ Een spaargroep van vrouwen in Rwanda.

en baten. Door een brede samenwerking met lokale kerken en partnerorganisaties dichtbij en ver weg geven we onze missie wereldwijd handen en voeten.

Binnen het team van Kerk in Actie hebben we vier regioteams voor ons buitenlandwerk, voor elke regio waarin we werken. Deze teams beslissen (binnen bepaalde kaders) zoveel mogelijk zelf over werk en uitvoering. Ze doen dit vanuit de regio- en landenplannen die we samen hebben vastgesteld.

Ons werk in Nederland - het binnenlands diaconaat - krijgt vorm vanuit een ander team van de dienstenorganisatie: team Lokaal kerk-zijn. Dat team ondersteunt lokale gemeenten en andere kerkplekken. Diaconale projecten geven we het liefst op zo'n manier vorm dat ze gedragen worden door lokale gemeenten én het lokale kerk-zijn versterken. Bij het bestrijden van armoede kijken we bijvoorbeeld naar de rol die lokale gemeenten zélf kunnen spelen in het leggen van contacten.

▲ In november werd weer huis-aan-huis gecollecteerd voor Kerk in Actie.

Vrijwilligers

De inzet van plaatselijke vrijwilligers en werkers in de kerk is van onschatbare waarde voor ons werk. Naast de vele vrijwilligers in het land zijn er ook vrijwilligers die binnen de dienstenorganisatie actief zijn voor Kerk in Actie. Ze steken op allerlei manieren de handen uit de mouwen: van het helpen bij de administratie tot het ondersteunen van administratieve processen, van praktisch werk bij ontmoetingsdagen tot professionele vertaalhulp.

Kerk in Actie is heel dankbaar dat zoveel vrijwilligers zich pro deo inzetten. Sommige vrijwilligers zijn wekelijks in touw, andere zijn op afroep beschikbaar. Met hun inzet doen ze veel meer dan alleen de werkdruk verlichten. Hun werk is essentieel om de missie van Kerk in Actie te doen slagen.

Vrijwilligers steken op allerlei manieren de handen uit de mouwen voor Kerk in Actie

Formatie Kerk in Actie (in fte's)

	2023	2023 (Begroot)	2022
Basisformatie Kerk in Actie	33,3	34,5	27,9
Fondsenwerving	14,6	10,4	12,6
Communicatie	8,5	12,7	7,4
Beheer en administratie	8,3	9,5	8,3
Totaal Kerk in Actie (in fte)	64,7	67,1	56,2

Personeel en organisatie

Formatie

Kerk in Actie had in 2023 65 fte aan medewerkers (zie kader). Dit is exclusief de 2,6 fte aan uitgezonden medewerkers, zij vallen onder de directe projectbestedingen. Een deel van de interne medewerkers werkt zowel voor Kerk in Actie als voor andere teams binnen de dienstenorganisatie. Tijdens het jaar hebben we afscheid genomen van een aantal collega's vanwege pensionering of omdat ze van baan zijn gewisseld. Deze posities zijn weer opgevuld met nieuwe kundige collega's. Verder zijn twee trainees binnen Kerk in Actie werkzaam geweest.

Arbeidsvoorwaardenregeling

De medewerkers van Kerk in Actie vallen onder de Arbeidsvoorwaardenregeling Kerkelijk Medewerkers Protestantse Kerk in Nederland.

Team

Na een aantal lastige jaren kunnen we terugkijken op een jaar waarin de werksfeer binnen Kerk in Actie positief en constructief was. Er was een gezonde balans tussen werkdruk en werkplezier, en het ziekteverzuim was met 1,65 procent heel laag. Ook de contacten tussen de verschillende regioteams waren goed. Per regioteam is er een teambuildingplan waarin staat hoe we werken aan onze teams, met hulp van de zogeheten 'piramide van Lencioni'. Thema's zoals het versterken van onderling vertrouwen, constructief omgaan met conflicten en het nemen van gedragen besluiten komen daarin aan bod.

HR-cyclus

Net als voorgaande jaren had elke medewerker minimaal twee formele gesprekken met de manager. Aan het begin van het jaar maken we altijd

ruimte om terug te kijken op het voorgaande jaar: wat ging goed en wat kan beter? Dan wordt ook een planning gemaakt voor het lopende jaar. In de loop van het jaar vindt een voortgangsgesprek plaats. We kijken in beide gesprekken naar de persoonlijke ontwikkeling van medewerkers: waar zit je passie, waar liggen talenten, wat mag nog ontwikkeld worden, en hoe zorgen we voor een goede balans in je werk?

Medewerkersbeleving

In 2022 is de dienstenorganisatie gestart met een medewerkersbelevingsonderzoek. In 2023 heeft dit een vervolg gekregen met zogeheten 'leertafels'. Een leertafel is een groep van 5-8 collega's die rond één thema proberen de medewerkersbeleving te verbeteren met kleine interventies. Er is ook een themalunch georganiseerd voor alle medewerkers rondom het thema 'werkplezier'. Hier is de opbrengst van de leertafels gedeeld.

Opleidingen

Het opleidingsbeleid is vernieuwd. Een belangrijk nieuw onderdeel is het opleidingsplatform New Heroes. Via dit platform kunnen medewerkers op een laagdrempelige manier online trainingen volgen die aansluiten bij hun persoonlijke ontwikkeling. Naast deze online trainingen hebben medewerkers in het kader van deskundigheidsbevordering ook diverse andere trainingen of persoonlijke coaching gevolgd.

Digitalisering van HR-processen

In het kader van efficiëntie, betere informatie-borging en -verwerking en duurzaamheid wordt ons personeelssysteem AFAS stap voor stap verder ingericht met digitale workflows. Veel processen verlopen nu volledig digitaal, waardoor steeds minder documenten geprint en verstuurd worden.

Arbeidsmarktcampagne

In het najaar van 2023 hebben we de arbeidsmarktcampagne 'Je komt als geroepen' opnieuw ingezet. Met de campagne wil de Protestantse Kerk laten zien dat ze niet alleen een vindplaats van geloof, hoop en liefde is, maar ook een plek waar je als professional of vrijwilliger aan het werk kunt. In de campagne doen ook medewerkers van Kerk in Actie hun verhaal.

4.2 Monitoring

Kerk in Actie heeft een uitgebreid proces van monitoring en evaluatie ingericht. Op die manier weten we voortdurend of we op koers zijn of moeten bijsturen. We kijken niet alleen of projecten goed worden uitgevoerd, maar ook of ze de gewenste impact hebben.

Contracten

We leggen op projectniveau met partnerorganisaties contractueel vast welke resultaten er bereikt moeten worden. Deze contracten hebben een maximale looptijd van drie jaar. De doelgroepen zijn tenminste gespecificeerd naar aantal, gender en locatie. De budgetten zijn gebaseerd op concrete activiteiten en gekoppeld aan een tijdpad.

Het is belangrijk dat onze partners stevig in hun schoenen staan. Daarom is capaciteitsversterking van de partnerorganisatie ook onderdeel van het contract (en het budget). Dan gaat het bijvoorbeeld om het versterken van financieel-administratief of organisatiemanagement, over expertise op een specifiek thema of over lokale fondsenwerving.

Verslaglegging

Onze partners leveren jaarlijks inhoudelijke en financiële rapportages en audits aan waarin ze verwijzen naar de geplande resultaten. Hierin worden ook concrete verhalen opgenomen die de impact van de projecten beschrijven. Dit past binnen ons plan om impact meetbaar te maken (zie 2.3).

Zo kunnen we nog beter nagaan of we onze doelen bereiken. De rapportages worden zowel door onze relatiebeheerders als door de financieel medewerker beoordeeld. In de regel worden de audits op organisatieniveau aangeleverd. Daardoor kan Kerk in Actie ook beoordelen binnen welke organisatiecontext een specifiek project wordt uitgevoerd.

We reageren jaarlijks op de rapportages met een feedbackbrief (*feedback letter*) waarin gereflecteerd wordt op de behaalde resultaten en de kwaliteit van de rapportage. Aan het eind van een contract wordt de cyclus afgesloten met een eindbrief (*closure letter*). De eindrapportages worden door de manager buitenland beoordeeld en geaccordeerd.

Als lid van de koepelorganisatie Action by Churches Together (ACT Alliance) werkt Kerk in Actie met veel ACT-leden samen. Als we een gezamenlijk programma hebben dat deels door ons wordt gefinancierd, dan ontvangen wij ook een rapportage van ACT Alliance waarin de resultaten worden weergegeven.

Feedbackloop

Nieuw is de 'feedbackloop' die we afgelopen jaar hebben ontwikkeld. We nodigen partners met vaste regelmaat uit om ons feedback te geven. Uit die feedback trekken we lessen die we vervolgens weer met onze partners delen. Met deze 'loop' stimuleren we het geven en ontvangen van feedback en versterken we onze relatie. We leren van elkaar en zien elkaar als volwaardige partners.

Werkbezoek

Onze relatiebeheerders en financieel medewerkers hebben in 2023 verschillende partners en projecten bezocht. Ook management en directie gingen op werkbezoek in zowel binnenland (o.a. SchuldHulpMaatje Hoogeveen en een themabezoek rond duurzaamheid) als buitenland (o.a. Israël en Palestina, Moldavië en Thailand).

Bezoek ter plaatse is nodig om te ervaren of onze plannen in de praktijk echt leiden tot het gewenste resultaat en om over en weer feedback te geven. Het bezoek draagt bij aan het versterken van de relaties, wat onze effectiviteit ten goede komt. En het geeft ons de kans om mogelijke nieuwe partners en projecten te zoeken. We gebruiken werkbezoeken ook om informatie en verhalen op te halen die we kunnen delen met onze achterban, bijvoorbeeld voor collecteprojecten. Telkens weer zijn we onder de indruk van het werk dat onze partners verzetten.

4.3 Risicobeheer, integriteit en kwaliteit

Ons werk is alleen mogelijk door de giften en betrokkenheid van donateurs. Met hun inbreng kunnen we recht doen aan mensen in kwetsbare situaties. Dit vraagt dat we goed omgaan met mensen en middelen. Risicobeheer, integriteit en goede kwaliteit zijn een must.

Risicobeheer

Met risicobeheer bedoelen we: in kaart brengen welke risico's de organisatie loopt, inschatten hoe groot de kans is dat deze risico's zich voordoen, en bepalen welke impact deze zullen hebben. Om vervolgens maatregelen op te stellen voor de omgang met deze risico's. We bespreken hier hoe we ons risicobeheer vormgeven.

Strategische risico's

Om de strategische risico's voor de dienstenorganisatie in beeld te krijgen, is in november 2022 een risicoworkshop gehouden met bestuur en directie. Tijdens deze workshop werd een risicoanalyse uitgevoerd - ook waar het gaat om het werk van Kerk in Actie. De analyse was gericht op de drie algemene doelen uit het jaarplan 2023 van de dienstenorganisatie:

1. We zijn een aantrekkelijke, inspirerende en veilige omgeving voor medewerkers;
2. We maken met een gezamenlijk gedragen koers het verschil richting onze doelgroepen;
3. We zijn financieel toekomstbestendig.

Per doelstelling hebben we nagedacht welke gebeurtenissen het bereiken van dit doel in de weg kunnen staan. Daarna is een inschatting gemaakt van de kans dat die gebeurtenis optreedt én de impact die de gebeurtenis heeft op het niet realiseren van de doelstelling. In het kader van risicobereidheid hebben we alleen gebeurtenissen met een hoge 'kans x impact'-score uitgewerkt in beheersmaatregelen.

Beheersmaatregelen

In 2023 hebben we de gebeurtenissen gemonitord en waar nodig maatregelen genomen. We noemen de belangrijkste maatregelen per doelstelling:

1a. We zijn een aantrekkelijke en inspirerende omgeving

Er zijn wekelijks goedbezochte meditatieve vieringen in de kapel. We organiseren events zoals een startdag voor medewerkers, een nieuwjaarsontbijt, themalunches en Meet&Greets, waar we elkaar ontmoeten, geïnspireerd worden en bijpraten over ontwikkelingen in de organisatie. Ook zijn de interne communicatiemiddelen verder doorontwikkeld. De arbeidsvoorwaardenregeling is verbeterd en het nieuwe opleidingsbeleid is goedgekeurd.

1b. We zijn een veilige omgeving

De directie heeft gesprekken gevoerd met de vertrouwenspersonen. Dat heeft geleid tot een planmatige aanpak. Elke teamleider heeft de opdracht om in zijn of haar team het gesprek te voeren over taken, rollen en verantwoordelijkheden. Psychologische veiligheid staat ook op de agenda tijdens overleggen tussen HR en de ondernemingsraad.

2. We maken het verschil richting onze doelgroepen

Programmaleiders sluiten regelmatig aan bij de Visiegroep, zodat de visie rond toekomstgericht kerk-zijn meegenomen wordt bij de ontwikkeling van de dienstverlening. We werken aan de aanscherping van onze dienstverlening. Die geven we voortaan vorm langs drie lijnen: basis-, toekomstbestendige en toekomstgerichte dienstverlening.

3. We zijn financieel toekomstbestendig

We hebben in 2023 gewerkt aan de herziening van de quotumregeling. Die is in maart 2024 aanvaard door de kleine synode. In de komende tijd stellen we op basis van dit besluit de meerjarenbegroting op. Verder is de treasuryfunctie heringericht, wat zorgt voor een verbetering van ons liquiditeitenbeheer.

Via onze feedbackloop (zie 4.2) krijgen we van onze partnerorganisaties rechtstreeks en doorgaand feedback op onze strategie en uitvoering. En door het regelmatig bezoeken van partners in het veld zien we met eigen ogen welke aanpak perspectief heeft. Dit verwerken we in onze strategie.

Operationele risico's

Om zicht te krijgen op onze operationele risico's heeft Kerk in Actie in 2023 een SWOT- en GAP-analyse uitgevoerd (een analyse van sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen). Met deze methodiek hebben we kansen en bedreigingen van buiten in kaart gebracht, net als sterke en zwakke punten van de interne organisatie. Voor de interne beheersing van de risico's hebben we de uitkomsten van de GAP en de bijbehorende acties meegenomen bij het opstellen van het jaarplan 2024.

Door bezoek in het veld zien we met eigen ogen of onze aanpak perspectief biedt

In 2023 zijn ook risicoanalyses uitgevoerd op de dagelijkse processen. We hebben mogelijke risico's geïdentificeerd en afhankelijk van de risicoklasse hebben we hier beheersmaatregelen voor opgesteld. Daarnaast gebruiken we onze interne viermaandelijke rapportages om risico's en bijbehorende beheersmaatregelen te monitoren.

Bovendien maken we bij elk nieuw project een projectplan waarvoor een context- en risicoanalyse wordt uitgevoerd. Op die manier kunnen we vanaf de start van een project voorsorteren op eventuele risico's. Ook bij het opstellen en updaten van onze landenplannen doen we zulke context- en risicoanalyses.

Financiële risico's

Financiële risico's kunnen betrekking hebben op zowel de baten als de lasten. De afgelopen jaren zijn onze baten redelijk stabiel. We zien wel een verschuiving van kerkelijke giften naar particuliere giften. Om risico's met betrekking tot afnemende inkomsten te verminderen denken we na over nieuwe vormen van geldwerving. Een voorbeeld is de succesvolle jaarlijkse huis-aan-huiscollecte (zie 4.4).

Voor het waarborgen van de continuïteit wordt bij de begroting een norm vastgesteld voor de bestemmingsreserves, uitgaand van het saldo van de voorwaardelijke subsidieverplichtingen. Zo kan de steunverlening aan projecten doorgaan, ook bij dalende inkomsten of bij plotselinge hoge uitgaven (bijvoorbeeld vanwege een grote noodhulpactie).

Verder zien we dat de risico's in het internationale betalingsverkeer toenemen. Dit komt door de maatregelen die opgelegd zijn aan banken in het kader van de Wet op het financieel toezicht (Wft) en de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en/of vanwege lokale wetgeving voor ngo's en kerken. Daarnaast heeft de EU sancties opgelegd aan verschillende landen.

Het voldoen aan de EU-sanctiewetten stelt ons voor een moreel dilemma. Er is nood in een land, maar we kunnen niet of zeer moeilijk geld overmaken omdat dit land op de sanctielijst staat. Dat gaat in tegen humanitaire principes en is strijdig met onze missie. Via ons moreel beraad (zie hierna) voeren we hierover discussies binnen regioteams en management. Dat leidt tot voortdurend overleg met onze banken. Zolang wij compliant zijn, is het enige risico dat we mensen in nood die we willen helpen, niet kunnen helpen.

We kijken maandelijks of onze inkomsten en uitgaven in de pas lopen met de begroting, zodat we op tijd kunnen ingrijpen bij eventuele afwijkingen.

Integriteit & fraude

Kerk in Actie heeft een integriteitsbeleid dat aansluit op de Erkenningsregeling van Goede Doelen Nederland en Partos.

Gedragcodes en Verklaring Omtrent Gedrag

Als onderdeel van ons integriteitsbeleid leveren medewerkers van Kerk in Actie bij indiensttreding een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) aan en tekenen ze de volgende gedragcodes:

- ACT Alliance Code of Conduct
- The Code of Conduct of the International Red Cross and Red Crescent movement and NGO's in Disaster Relief
- The Kerk in Actie Child Safeguarding Policy
- Gedragscodex dienstverlening Protestantse Kerk in Nederland

We onderzoeken momenteel de mogelijkheid om periodiek te beoordelen of medewerkers zich na indiensttreding houden aan deze codes.

Meldpunt integriteit

De dienstenorganisatie (waarvan Kerk in Actie onderdeel is) heeft zowel een intern als een extern meldpunt voor (vermoedens van) integriteitsschendingen door medewerkers. Er is een protocol voor de behandeling van deze meldingen. Partnerorganisaties van Kerk in Actie zijn ook geïnformeerd over de manier waarop zij schendingen door medewerkers van de dienstenorganisatie/Kerk in Actie kunnen melden.

In 2023 heeft de interne vertrouwenspersoon 14 meldingen gehad en de externe vertrouwenspersoon 4 meldingen, voor de dienstenorganisatie als geheel. Het directieteam bespreekt de rapportage van de vertrouwenspersonen jaarlijks. Naar aanleiding van de rapportage van 2023 is een bijeenkomst gehouden (in maart 2024) om patronen en trends te bespreken met alle leidinggevenden, en vooruit te kijken hoe bepaalde situaties te voorkomen zijn of anders aangepakt kunnen worden.

Moreel beraad

Alle regioteams van Kerk in Actie houden jaarlijks een moreel beraad. Daarin bespreken ze morele dilemma's uit de praktijk aan de hand van het stappenplan van het Bureau Integriteit Nederlandse Gemeenten. Dit helpt ons om de kwaliteit van ons werk verder te verbeteren.

Risicoanalyse integriteit

Ons integriteitsbeleid is op orde, maar dat maakt onze organisatie niet onschendbaar. Het

is belangrijk dat we alert blijven en mogelijke integriteitsschendingen tegengaan. In 2023 is een uitgebreide analyse uitgevoerd waarbij we mogelijke risico's rond integriteit in kaart hebben gebracht. In 2024 bepalen we of - en zo ja, welke - actie hierop nodig is.

In 2023 hebben we de risico's rond integriteit in kaart gebracht

Integriteit bij partners

Ook bij onze partnerorganisaties vragen we aandacht voor integriteitsbeleid en inventariseren we mogelijke integriteitsschendingen. In 2022 hebben we een onderzoek gedaan naar het integriteitsbeleid van partnerorganisaties. In 2023 hebben we in panels met onze partners doorgepraat over (onder meer) integriteitsschendingen. Aan de hand van het onderzoek en de partnerpanels zetten we in 2024 een aantal stappen om de integriteit bij partners nog beter te waarborgen. Hiervoor gaan we samen met ACT Alliance een training opzetten en ons integriteitsbeleid beter toegankelijk maken voor onze partners.

Er zijn in 2023 vier meldingen gedaan van integriteitsschendingen door medewerkers van partnerorganisaties van Kerk in Actie. Drie hiervan zijn onderzocht. Op basis hiervan hebben we actie ondernomen. Een onafhankelijk onderzoek is gaande naar de vierde melding. Hierbij wordt volgens ons fraudeprotocol gehandeld.

Kwaliteit en keurmerken

We voldoen aan de vereiste keurmerken voor ons werk in binnen- en buitenland. Kerk in Actie werkt aan het up-to-date houden van deze certificeringen. Zo zijn we ISO 9001:2015 en Partos 9001:2015 gecertificeerd. We zijn gericht op doorgaande kwaliteitsverbetering van onze processen en onze manier van werken. Hierbij gebruiken we de PDCA-cyclus (Plan, Do, Check, Act).

We toetsen ook tweejaarlijks of ons werk voldoet aan de CHS (Core Humanitarian Standard for Quality & Accountability). Dit is een wereldwijd erkende standaard in de humanitaire sector, gericht op kwaliteit, transparantie, participatie en verantwoording. Centraal hierin staat effectieve hulp aan mensen en gemeenschappen in crisissituaties.

In 2023 hebben we onze tweede CHS-zelfevaluatie uitgevoerd (de eerste was in 2021). Beide evaluaties zijn positief bevonden. De zelfevaluaties helpen ons om inzicht te krijgen in de sterke en zwakke punten in onze ontwikkeling en humanitaire respons. Het doel is om onze hulp beter te laten werken.

4.4 Communicatie en fondsenwerving

De teams Fondsenwerving en Communicatie & events zijn nauw betrokken bij ons werk. We trekken samen op om verhalen over onze projecten te delen en fondsen te werven.

Contact met onze achterban

Via verschillende kanalen nemen we mensen mee in het werk van Kerk in Actie. In grote lijnen gaat het dan om twee groepen:

- **Lokale diaconieën en diakenen**

Via onze e-nieuwsbrief en het magazine *#protestant* houden we diaconieën op de hoogte van ons werk. We maken hier ook ruimte voor lastige vragen, zoals diaconale dilemma's. Op de websites protestantsekerk.nl en kerkinactie.nl delen we actuele informatie over bijvoorbeeld de campagne 'Samen tegen armoede' en het project De Thuisgevers. En de collecteroosters en -materialen helpen diakenen om als lokale gemeenten in actie te komen voor projecten wereldwijd.

- **Kerkleden en donateurs**

Via de verschillende uitingen van *Petrus* houden we (potentiële) donateurs en kerkleden aangehaakt bij wat we doen. Het magazine *Petrus* heeft een vast katern over een thema van Kerk in Actie, met persoonlijke verhalen over onze projecten. In de e-nieuwsbrief delen we artikelen en gebedspunten rond actuele thema's. Het tv-programma *Petrus in het land* maakt uitstapjes naar het buitenland - in 2023 bijvoorbeeld naar Moldavië en Oekraïne, waar we mensen ondersteunen die getroffen zijn door de oorlog. En op onze 40dagentijd kalender en de adventskalender staan collectiedoelen genoemd.

7x actieland

Om ons werk dichtbij te brengen, zetten we de komende jaren zeven 'actielanden' in de schijnwerpers. Ze zijn typerend voor het werk dat we over de hele wereld doen. Over de projecten in deze landen delen we verhalen, maar ook gebeden, liturgische filmpjes, magazines en kindermateriaal. In 2023 is het materiaal voor vier van de zeven landen gereed gekomen. Lokale gemeenten kunnen aangeven voor welk actieland ze zich graag inzetten. Dan krijgen ze een basispakket met informatie, en drie keer per jaar een update.

De actielanden zijn:

Moldavië

Kerk in het armste land van Europa

Bangladesh

Kerk in een minderheidspositie

Colombia

Kerk in een land met geweld en grote ongelijkheid

Ghana

Kerk in een land met grote tegenstellingen tussen noord en zuid

Rwanda

Kerk in een omgeving van trauma en verzoening

Libanon

Kerk te midden van vluchtelingen en uitzichtloosheid

Indonesië

Kerk die interreligieus bouwt aan vrede en duurzaamheid

Huis-aan-huiscollecte 2023

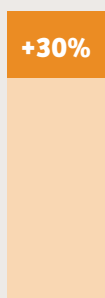
Kinderen in Oekraïne

Thema van de huis-aan-huiscollecte

+6.500 vrijwilligers collecteerden, een stijging van **+30%**

Opbrengst collecte

€ 650.000

Fondsenwerving

De afgelopen jaren hebben we een verschuiving gezien van kerkelijke naar particuliere giften. De kerkelijke giften daalden jaar op jaar, maar in 2023 is daar een kentering in gekomen. We hebben geïnvesteerd in een groter team van consultants, waardoor we meer contact hebben met de lokale gemeenten. Met resultaat: voor het eerst in jaren zijn de kerkelijke giften gestegen. De particuliere giften stijgen nu al voor het negende jaar op rij. De huis-aan-huiscollecte speelt daarin een belangrijke rol, met dank aan de vele vrijwilligers (zie kader).

4.5 Duurzaam handelen

Maatschappelijk verantwoord handelen zit ingebakken in het werk van Kerk in Actie. Alles wat we doen, draait om de opbouw van mens, gemeenschap en wereld. De zorg voor de schepping krijgt daarin veel aandacht. Wat wij ontvangen hebben, willen we zorgvuldig beheren en doorgeven.

Duurzaam in actie

Duurzaamheid is een van de kernwaarden van de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk. We bedoelen hiermee dat we mensen, middelen en vermogen zo inzetten dat ze ten goede komen aan kerk en wereld. Binnen Kerk in Actie doen we dat onder meer door de 'zorg voor de schepping' te versterken en meer zichtbaar te maken.

In 2023 hebben we de kleine synode voorgesteld om 'duurzaamheid' vanaf 2024 expliciet toe te voegen als thema dat in ons werk doorklinkt. We koppelen hier concrete ambities aan waar we met

We ondersteunen verschillende duurzaamheidsprojecten in binnen- en buitenland

internationale partners en met lokale kerkplekken in Nederland aan werken. Daarmee reageren we op de roep vanuit de wereldwijde kerk om meer te doen aan bewustwording rond klimaatverandering, om klimaatadaptatie voor de zwaarst getroffen en te ondersteunen, en om bij te dragen aan ecologische gerechtigheid.

Duurzaamheidsprojecten

Kerk in Actie buitenland ondersteunt op dit moment al verschillende duurzaamheidsprojecten. In onder meer Oeganda, Kenia, Ethiopië, India, Indonesië en Bolivia hebben we projecten die expliciet gericht zijn op klimaatadaptatie, het tegengaan van opwarming van de aarde, en ecotheologie. En er is een uitwisseling tussen Nederland en Indonesië rond groene kerken en moskeeën.

▲ In het kader van 'zorg voor de schepping' bracht een groep gemeenteleden van de gereformeerde kerk in Putten een bezoek aan een biologisch koeien- en zuivelbedrijf.

GroeneKerken in 2023

groenekerken.nl

445 groene kerken

telde Nederland op
31 december 2023

CO₂-calculator

We lanceerden een rekentool
voor kerken om hun
uitstoot te berekenen
(samen met Climate Stewards)

149 groene preken

leverde de Groene
Preek-wedstrijd op (samen
met *Nederlands Dagblad*)

GroeneKerken organiseerde

3 webinars

'Proeven & Praten'
'De reis van spullen'
'Alle kerkvergroeners verzamelen'

+10 events

We deden mee aan
o.a. GroenGelovig, de
Kerkenbeurs, New Wine en
de Kerk in Actie-dagen

3x op de agenda

27 mei:
steundemonstratie bij de A12
9 september:
klimaatviering samen met Micha NL
12 november:
deelname aan de Klimaatmars

GroeneKerken

Kerk in Actie binnenland is de initiatiefnemer en een van de twee dragende partners van GroeneKerken. We dragen met menskracht en middelen bij aan dit initiatief. GroeneKerken biedt een netwerk, tips en inspiratie voor lokale gemeenten die willen verduurzamen (zie kader). Een groene kerk is een geloofsgemeenschap die actief vormgeeft aan duurzaamheid.

Bij sommige mensen leeft nog het idee dat dit netwerk zich vooral richt op het verduurzamen van kerkgebouwen, maar de beweging is veel breder. De kerk kan een plek zijn waar mensen geïnspireerd worden en samen oefenen om groen en rechtvaardig leven handen en voeten te geven. Om dit beter voor het voetlicht te krijgen, is in 2023 de website vernieuwd en is een strategietraject doorlopen.

Delen van kennis

Binnen Kerk in Actie steken we structureel tijd in de theologische en strategische doordenking van duurzaamheid. Daarvoor hebben we een sterk netwerk opgebouwd, een strategie geformuleerd en de samenwerking gezocht met partners zoals Micha, de Laudato Si Alliantie, A Rocha, Tear, Christian Climate Action, de Maatschappij van Welstand en de Protestantse Theologische Universiteit.

We maken kennis, expertise en dienstverlening rond duurzaamheid beschikbaar voor lokale gemeenten. Zo is in 2023 het programma 'Proeven & Praten' in een eerste versie aangeboden aan gemeenten.

Hiermee kun je als gemeente een open gesprek over voedsel en duurzaamheid op gang brengen.

De kennis die we opdoen, gebruiken we ook om duurzaamheid te integreren in het andere werk van de dienstenorganisatie. Zo wordt duurzaamheid steeds meer een thema binnen de hele breedte van de organisatie.

Interne bedrijfsvoering

De afgelopen jaren heeft de dienstenorganisatie veel gedaan aan verduurzaming van het gebouw, zodat het pand nu energielabel A+ heeft. In 2023 hebben we extra laadpalen voor elektrische auto's geplaatst. Onze restaurantservice wordt sinds 2022 verzorgd door The Colour Kitchen, een bedrijf dat vooroploopt in duurzaamheid en sociale inclusie. Afgelopen jaar heeft deze partner een pilot met herbruikbare koffiebekers gedaan, bedoeld om onze milieubelasting te verminderen. Deze mokken zijn inmiddels ingevoerd.

Verder compenseren we jaarlijks 960 ton aan CO₂-uitstoot door de aankoop van CO₂-certificaten van Fairclimate. Hiermee schaft deze organisatie duurzame kooktoestellen op zonne-energie aan voor vluchtelingen in Tsjaad.

In 2024 helpt een externe partij ons in kaart te brengen wat nodig is om in 2030 klimaatneutraal te zijn. Op basis van hun advies maken we hiervoor een plan van aanpak.

▲ Gemeenteleden uit de classis Noord-Holland spraken in de Ontmoetingskerk in Middenmeer over de weg die ons voedsel aflegt voordat het op ons bord ligt, onder het genot van een maaltijd.

Inkoopbeleid

In ons werk zijn we deels afhankelijk van leveranciers. We hebben een maatschappelijk verantwoord inkoopbeleid voor de ingekochte diensten en producten. In alle fasen van het inkoopproces houden we rekening met sociale, ecologische en economische aspecten. Daarnaast gunnen we opdrachten over het algemeen op basis van de beste prijs-kwaliteitverhouding. Tot slot stimuleren we innovatiegericht inkopen, bijvoorbeeld door leveranciers ruimte te bieden om met slimme oplossingen te komen. De inkoopprocessen en het contractbeheer zijn sinds 2023 geborgd in ons systeem (AFAS).

Beleggingsbeleid

De gelden die Kerk en Actie werft, worden niet belegd. De Protestantse Kerk als geheel belegt wel. Als Kerk in Actie deelt in het rendement uit deze beleggingen, gaat het altijd om beleggingen waarop een duurzaam beleid van toepassing is. Er wordt alleen belegd in aandelen van ondernemingen die binnen hun sector relatief goed scoren op duurzaamheid en sociaal beleid, en die niet schadelijk zijn voor de samenleving. In het jaarverslag van de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk wordt dit beleggingsbeleid toegelicht.

Reisbeleid

Onze visie op duurzaamheid heeft uiteraard consequenties voor ons reisbeleid. Zeker vliegtrips hebben een sterk negatieve impact op het klimaat. We kijken kritisch naar het aantal reizen door medewerkers en de vorm van reizen:

- We benoemen scherp wat de doelen en gewenste resultaten van reizen zijn.
- We bevorderen het combineren van bestemmingen.
- Netwerkbijeenkomsten worden zoveel mogelijk online gehouden.
- Binnen Europa reizen we in principe per trein.
- We maken een jaarlijkse reisplanning met aandacht voor milieuaspecten, kosten en efficiency.

4.6 Goed bestuur

We schetsen de samenstelling van ons bestuur en noemen gedragscodes, certificeringen en klachtenprocedures die voor de dienstenorganisatie als geheel gelden.

Samenstelling van bestuur en directie

Kerk in Actie is onderdeel van de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland.

De samenstelling van het bestuur van de dienstenorganisatie per 31 december 2023:

- Mr. drs. G.H. van der Waaij, voorzitter
- Drs. J.M. van Lieshout RA, secretaris
- C.J.F.R. Mulder MBA
- Ing. M.J. Segers
- Dr. R. de Reuver, vanuit het moderamen van de generale synode
- J.W. Stam RA MSc, vanuit het moderamen van de generale synode

De samenstelling van de directie van de dienstenorganisatie per 31 december 2023:

- Ing G.J. de Groot MBA, algemeen directeur dienstenorganisatie en Kerk in Actie

Nevenfuncties bestuur

Mr. drs. G.H. van der Waaij, *bestuursvoorzitter*

- Juridisch adviseur/DGA Van der Waaij Juridisch Advies B.V.
- Vicevoorzitter Raad van Toezicht GGz Centraal (tot oktober 2023)
- Voorzitter bestuur Protestantse Stichting Hydepark Beheer
- Voorzitter bestuur Protestantse Stichting Steun Protestantse Kerk in Nederland
- Lid Maatschappij van Welstand
- Bestuurslid Stichting Hervormd Kerkcentrum Zeeland
- Bestuurslid Stichting Het Provinciaal fonds ten behoeve van minvermogende Hervormde gemeenten in Zeeland
- Bestuurslid Stichting Oostduin
- Bestuurslid Stichting Pieter Galenus van Hole Fonds (tot 12 december 2023)
- Bestuurslid Stichting Dominee Dominicus van der Schaaf voor de Studie der Theologie (tot 12 december 2023)
- Bestuurslid Hulpfonds Seminaristen
- Voorzitter bestuur Nikola-Kommuniteit

drs. J.M. van Lieshout RA, *secretaris*

- Accountant bij Koeleman accountants & belastingadviseurs

Rooster van aftreden bestuur

Bestuurslid	Benoeming per	Benoeming door generale synode	Mogelijke herbenoeming of aftreden per	Aftreden uiterlijk
Mr. drs. G.H. van der Waaij	1 januari 2018	november 2017	1 januari 2022 herbenoemd	31 december 2025
Drs. J.M. van Lieshout RA	1 januari 2022	juni 2021	1 januari 2026	31 december 2029
C.J.F.R. Mulder MBA	1 januari 2022	november 2021	1 januari 2026	31 december 2029
Ing. M.J. Segers	1 januari 2023	11 februari 2023	1 januari 2027	31 december 2030
Dr. R. de Reuver <i>scriba van de Protestantse Kerk in Nederland</i>		mei 2016	mei 2021	april 2026
J.W. Stam RA MSc <i>moderamenlid (assessor II), afhankelijk van synodelidmaatschap en synodebesluiten</i>		april 2023	april 2025	april 2025

- Bestuurslid (penningmeester) TKI Dinalog
- Secretaris bestuur Protestantse Stichting Hydepark Beheer
- Secretaris van het bestuur van de Protestantse Stichting Steun Protestantse Kerk in Nederland
- Bestuurslid Stichting Hervormd Kerkcentrum Zeeland
- Bestuurslid Stichting Oostduin
- Bestuurslid Stichting Het Provinciaal fonds ten behoeve van minvermogende Hervormde gemeenten in Zeeland

C.J.F.R. Mulder MBA

- Voorzitter raad van toezicht Protestants-Christelijke Stichting (Woon- en Zorgcentrum) De Vriezenhof
- Bestuurslid Protestantse Stichting Hydepark Beheer
- Bestuurslid van de Protestantse Stichting Steun Protestantse Kerk in Nederland
- Bestuurslid Stichting Hervormd Kerkcentrum Zeeland
- Lid van de raad van toezicht Saxenburgh Medisch Centrum
- Bestuurslid Stichting Het Provinciaal fonds ten behoeve van minvermogende Hervormde gemeenten in Zeeland

Ing. M.J. Segers

- Diplomaat, secretaris, Ministerie van Buitenlandse Zaken Den Haag
- Secretaris bestuur EO Metterdaad (tot moment van benoeming door de synode als bestuurslid van de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland)
- Lid Centrale Adviesraad Eleos

Dr. R. de Reuver, *scriba en bestuurslid vanuit moderamen generale synode*

- Lid van het moderamen van de Raad van Kerken - personele unie
- Bestuurslid van Protestantse Stichting Steun Protestantse Kerk in Nederland
- Lid moderamen en plenair van het CIO (Interkerkelijk Contact in Overheidszaken) - personele unie
- Lid moderamen en plenaire raad Raad van Kerken Nederland
- Voorzitter van het Nederlands Christelijk Forum (NCF)
- Voorzitter Commissie Plaisier - personele unie
- Bestuurslid Stichting Hervormd Kerkcentrum Zeeland
- Lid raad van toezicht Stichting Ruimzicht

J.W. Stam MSc. RA

- Senior Manager Bureau Vaktechniek bij Baker Tilly (Netherlands) N.V.
- Lid van het moderamen van de generale synode van de Protestantse Kerk in Nederland
- Bestuurslid van de Protestantse Stichting Steun Protestantse Kerk in Nederland
- Diaken Hervormde Gemeente te Hasselt
- Lid Breed Moderamen Classicale Vergadering Overijssel-Flevoland (tot moment van benoeming door de generale synode als lid van het moderamen)
- Penningmeester van Stichting ROKI

Nevenfuncties algemeen directeur

Ing. G.J. de Groot MBA, *algemeen directeur*

- Lid Participantenberaad van de Protestantse Stichting Diaconaal Vakantiewerk
- Lid raad van toezicht Stichting Alpha-cursus Nederland
- Lid Maatschappij van Welstand (commissie subsidies samenleving)
- Bestuurslid van de Hervormde Stichting Fonds David Nuijts
- Bestuurslid Hulpfonds Seminaristen
- Bestuurslid Stichting Dominee Dominicus van der Schaaf voor de Studie der Theologie
- Bestuurslid Stichting Studiefonds Louisabeth Natter
- Bestuurslid Marsbach Frohefledt Stichting
- Bestuurslid Stichting Pieter Galenus van Hole Fonds
- Bestuurslid Stichting Oostduin

Bezoldiging bestuur & directie

Leden van het bestuur van de dienstenorganisatie ontvangen geen beloning voor hun werkzaamheden. Ze hebben wel recht op een vergoeding van de kosten die zij maken bij het uitoefenen van hun bestuursfunctie. In 2023 is € 3885 aan onkostenvergoedingen verstrekt, voornamelijk voor reis- en verblijfkosten. Aan de bestuursleden zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

Het bestuur heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld tijdens de vergadering van 6 november 2023. Ze zijn getoetst aan de beloningsregeling die onderdeel is van de Erkenningregeling voor goede doelen.

▲ De Protestantse Kerk en de PSDV gaan op een nieuwe manier samenwerken aan diaconaal vakantiewerk.

Het bruto jaarsalaris inclusief vakantiegeld en eindejaarsuitkering van de directie bedroeg voor Jurjen de Groot in 2023 € 146k (1 fte). Op dit jaarinkomen is volgens de beloningsregeling een BSD-score van 570 punten van toepassing. Het hierbij horende maximaal inkomen is € 175k per 1 juli 2023. Dit jaarinkomen valt hierbinnen.

Ook het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/ bijtellingen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn bleven voor Jurjen de Groot met een bedrag van € 177k (1 fte) binnen het bedrag van € 221k per jaar dat is opgenomen in de regeling. Ze stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen. De hoogte en samenstelling van het salaris van de directie wordt in de jaarrekening toegelicht in de staat van baten en lasten.

Statutaire doelstellingen

Er is in 2023 niets gewijzigd in de statutaire doelstellingen.

Bespreekpunten Kerk in Actie in bestuursvergaderingen

In de bestuursvergaderingen van de dienstenorganisatie is Kerk in Actie ter sprake gekomen vanwege haar betrokkenheid bij de kerkelijke stichting PSDV (Protestantse Stichting Diaconaal Vakantiewerk). De Protestantse Kerk en haar rechtsvoorgangers bieden al decennialang diaconaal vakantiewerk aan. Sinds 2009 gebeurt dat via de PSDV. Kerk in Actie steunt dit vakantiewerk met een financiële bijdrage. De afgelopen jaren begon de samenwerking tussen PSDV en Protestantse Kerk om meerdere redenen te wringen. Samen hebben we daarom gezocht naar een nieuwe visie op onze samenwerking. We zetten in op de kracht van lokale gemeenten bij het ondersteunen van het diaconale (vakantie)werk, op goed partnerschap, en op een goed gebruik van Nieuw Hydepark.

In 2023 is deze nieuwe vorm van samenwerken besproken in de bestuursvergaderingen. Uitgangspunt is dat de PSDV een zelfstandige stichting wordt. De kleine synode heeft de notitie *Een gedeelde toekomst* aanvaard als uitgangspunt voor verder beleid. Vanaf eind 2023 zijn hier praktische stappen in gezet.

Bespreekpunten managementteam Kerk in Actie

Tijdens de vergaderingen van het managementteam van Kerk in Actie zijn diverse besluiten genomen. We zetten de belangrijkste op een rij:

- Het speerpuntenkader (met onze vijf speerpunten) is herzien. Met ingang van 2024 werken we met een themakader van vier thema's, die voortbouwen op de speerpunten (zie 2.3).
- We hebben besloten om het Impactkader te laten aansluiten op de strategieën voor fondsenwerving en communicatie. Het Impactprojectplan 2.0 is vastgesteld (zie 2.3).
- Op financieel vlak hebben we besloten wat we precies verstaan onder de bestemmingsfondsen en de reserves. Er is een jaarlijkse analyse van deze twee posten. We hebben ook onze uitgangspunten ten aanzien van geworven gelden aangescherpt (zie 2.3).
- De verhouding tussen Kerk in Actie binnenland en buitenland is geëvalueerd. We hebben de samenwerking tussen beide versterkt door het opstarten van themagroepen met deelnemers uit verschillende teams, en door teambuilding op teamniveau (zie 4.1).
- We zetten actiever in op duurzaamheid, bijvoorbeeld op de rol van de kerk bij klimaatadaptatie (zie 4.5).
- Het project De Thuisgevers is verlengd tot en met 2024.

Gedragscodes

De dienstenorganisatie en (als onderdeel daarvan) Kerk in Actie hechten veel waarde aan goed bestuur en verantwoorde fondsenwerving en besteding van gelden. We onderschrijven essentiële gedragscodes, houden ons aan de betreffende regelgeving en dragen bijbehorende keurmerken (zie 4.3).

We gaan zorgvuldig om met elke gedoneerde euro

Erkenningsregeling en Governance Code

Het bestuur en de directie van de dienstenorganisatie onderschrijven de Erkenningsregeling voor goede doelen en de Nederlandse Corporate Governance Code, en ze handelen hiernaar. Deze codes dragen bij aan een goede bestuurlijke inrichting van een onderneming en goed ondernemerschap.

Hieronder vallen ook integer en transparant handelen, een goed toezicht hierop, en het afleggen van verantwoording over het uitgeoefende toezicht.

CBF-erkenning en ISO 9001 certificering

Kerk in Actie heeft een CBF-Erkenning en is daarmee een Erkend Goed Doel. Dit betekent dat we voldoen aan strenge kwaliteitseisen en dat we ons houden aan de wet- en regelgeving voor goede doelen. We gaan zorgvuldig om met elke gedoneerde euro en leggen verantwoording af over onze bestedingen. Kerk in Actie laat zich vrijwillig toetsen door het CBF. De controle bestaat uit een jaarlijkse check en een driejaarlijkse uitgebreide toets.

Sinds november 2021 is Kerk in Actie ook ISO 9001 en Partos 9001 gecertificeerd. We blijven ons kwaliteitsmanagementsysteem professionaliseren en verbeteren (zie 4.3).

Daarnaast hebben we eigen aanvullende normen vanuit het evangelie en de kerkorde. Zo beschouwen we loterijen als ethisch ongewenst: we ontvangen geen inkomsten uit opbrengsten van goededoelen-loterijen.

▲ Het project De Thuisgevers is verlengd tot en met 2024.

Accountant en auditcommissie

Een onafhankelijke externe accountant, KPMG Accountants, voert controles uit op onze organisatie. KPMG is na een selectie op 28 oktober 2020 aangewezen als controlerend accountant van de Protestantse Kerk in Nederland, door het moderamen van de synode.

De accountant woont de vergaderingen bij van de auditcommissie die door het bestuur is ingesteld. Deze auditcommissie ondersteunt het bestuur van de dienstenorganisatie bij het uitvoeren van de verantwoordelijkheden op het terrein van (financieel) toezicht. In 2008 is daarvoor een auditreglement vastgesteld dat in 2023 is herzien.

De auditcommissie bestaat uit drie externe leden (mevr. A. van Dalen-Rietveld, dhr. P.W. Bos en dhr. R.W. de Graaf) en twee interne leden (de bestuursleden mevr. J.M. van Lieshout en dhr. C.J.F.R. Mulder). De overige leden zijn de algemeen directeur en de teamleider Finance & Control.

De auditcommissie heeft in 2023 tweemaal vergaderd. Daarnaast zijn de interne leden van de auditcommissie in 2023 zesmaal bij elkaar gekomen voor overleg over de interne rapportages over voortgang van beleid en financiën.

We hebben een intern beleid voor communicatie-uitingen die (mede) bedoeld zijn om fondsen te werven. Dan gaat het bijvoorbeeld over het op een waardige en respectvolle manier in beeld brengen van projecten en doelgroepen.

Onze fondsenwerving vindt voor een belangrijk deel plaats door lokale diaconieën en zwo-groepen (zending, werelddiaconaat en ontwikkelingssamenwerking). Deze groepen hebben een regulerend effect omdat ze heel betrokken en kritisch zijn.

Klachten

De dienstenorganisatie heeft een klachtenprocedure en een klachtenformulier, in overeenstemming met artikel 15 van de generale regeling. Ze zijn beschikbaar via protestantsekerk.nl/klacht. Het klachtenregister over het jaar 2023 is besproken en vastgesteld in de bestuursvergadering van 18 maart 2024. Daarnaast is er een intern en een extern meldpunt voor integriteitsschendingen (zie 4.3).

Partnerorganisaties

De Protestantse Kerk (met Kerk in Actie als onderdeel daarvan) heeft contact met allerlei partnerorganisaties zoals:

- **Gelieerde instellingen**

Bijvoorbeeld Stichting Kerkelijk Geldbeheer, de Protestantse Theologische Universiteit en de modulaire uitvoeringsorganisaties (IZB, GZB en HGJB).

- **Belangenverenigingen**

Bijvoorbeeld de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de PKN en de Federatie van Diaconieën.

Verder is de Protestantse Kerk lid van de Raad van Kerken in Nederland en van internationale organisaties zoals de Wereldraad van Kerken, ACT Alliance, World Communion of Reformed Churches, Lutheran World Federation en de Conference of European Churches. We onderhouden ook contact met partnerkerken in binnen- en buitenland.

5. Financieel beleid en resultaten

Tot slot van het bestuursverslag kijken we naar de financiën. We geven een schets van de kerncijfers en het resultaat over 2023, en we benoemen enkele hoofdpunten van ons financiële beleid. In de jaarrekening, die hierna volgt, gaan we dieper in op de cijfers.

Kerncijfers

Deze kerncijfers geven een beknopte weergave van de financiën van Kerk in Actie.

Kerncijfers Kerk in Actie (x € 1.000)	Norm	Begroting 2024	Rekening 2023	Rekening 2022	Rekening 2021
Resultaat		-4.012	-5.827	1.396	-1.908
Baten		26.622	36.948	39.533	26.673
Lasten		30.634	42.775	38.138	28.582
Bestedingspercentage baten	min. 70%	96,6%	97,9%	83,0%	89,6%
Bestedingspercentage lasten	min. 70%	83,9%	84,6%	86,0%	83,6%
Wervingskosten t.o.v. de baten	12,5%	12,5%	10,1%	14,0%	13,7%
Kosten beheer en administratie t.o.v. de lasten	5-6%	5,5%	6,7%	4,2%	4,8%
Personeelslasten		3.665	2.898	2.648	2.539
Ziekteverzuim		4%	2%	6%	8%
Basisformatie in FTE		36,9	33,3	27,9	29,2
Uitgezonden medewerkers in FTE		2,0	2,6	3,3	4,0

Financiën

Continuïteitsreserve

Kerk in Actie is onderdeel van de Protestantse Kerk. Die heeft in haar eigen vermogen een algemene risicoreserve. Deze reserve geldt deels als continuïteitsreserve: een 'buffer' voor onverwachte tegenvallers, waarvan Kerk in Actie ook gebruik kan maken.

Reserves en fondsen

Het eigen vermogen van Kerk in Actie is onderverdeeld in reserves en fondsen.

- *Reserves (€ 8.685k)*
De reserves van Kerk in Actie vallen in de categorie 'bestemmingsreserves'. Bestedingen van deze bestemmingsreserves dienen plaats te vinden binnen de gegeven algemene bestemming.

- *Fondsen (€ 11.553k)*

Deze bestemmingsfondsen zijn alleen te gebruiken voor de specifieke bestemming die is bepaald door derden (gevers of overheid).

Beleid bestemmingsreserves

Kerk in Actie wijst jaarlijks de bedragen toe voor de steunverlening aan partners en projecten. Dat gebeurt op grond van de begroting van Kerk in Actie, die is vastgesteld door de kleine synode.

Als de steunverlening aan bepaalde projecten vertraagd is of om specifieke redenen door de relatiebeheerders niet aan een project wordt toegekend, vloeien de gelden die niet besteed zijn terug in de bestemmingsreserves. Deze bestemmingsreserves kunnen gebruikt worden om in een volgend jaar eventuele tekorten te dekken.

De normering van de bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen wordt bepaald door het uitgangspunt dat Kerk in Actie voldoende reserves wil aanhouden om voor een periode van vijf jaar de bestaande programmering te kunnen blijven uitvoeren. Hiervoor is het nodig om (financiële) risico's zoveel mogelijk af te dekken. Conform de berekening in de begroting

2023 is de hoogte van de norm bepaald op € 12,8 mln.

In 2023 zijn de vier bestemmingsreserves samengevoegd tot één algemene bestemmingsreserve voor het werk van Kerk in Actie. Ten opzichte van deze norm geven de bestemmingsreserves eind 2023 het volgende beeld:

Bestemmingsreserves (x € 1.000)	Stand ult. 2022	Resultaat 2023	Stand ult. 2023	Norm	Meer/ minder
Werelddiaconaat	7.022	-7.022	0		
Zending	5.589	-5.589	0		
Noodhulp	2.055	-2.055	0		
Diaconaal werk	364	-364	0		
Algemeen	0	8.685	8.685		
Totaal	15.030	-6.345	8.685		

Bestemmingsfondsen (x € 1.000)	Stand ult. 2022	Resultaat 2023	Stand ult. 2023	Norm	Meer/ minder
Werelddiaconaat	2.135	1.871	4.006		
Zending	0	0	0		
Noodhulp	3.743	1.567	5.310		
Diaconaal werk	0	0	0		
Noodhulp SHO	3.091	-2.138	953		
Overige	2.065	-781	1.284		
Totaal	11.034	519	11.553		

Minimale reservestand			20.238	12.800	7.438
------------------------------	--	--	---------------	---------------	--------------

Resultaat 2023 Kerk in Actie

Resultaatbestemming

Het boekjaar 2023 sluit met een negatief resultaat van € 5.827k, wat € 2.433k lager is dan begroot. Van dit resultaat is een bedrag van € 6.345k onttrokken aan de bestemmingsreserves, begroot was een onttrekking van € 2.394k. Van dit resultaat is een bedrag van € 519k toegevoegd aan de bestemmingsfondsen, begroot was een onttrekking van € 1.000k. Hiervan heeft een onttrekking van € 2.138k betrekking op de Noodhulpacties SHO.

Baten

De totale baten in 2023 bedragen € 36.948k en komen hiermee € 9.994k hoger uit dan begroot. Dit is toe te schrijven aan de opbrengst van € 8.800k

uit de Giro555-actie voor Syrië/Turkije. De baten van particulieren zijn € 1.782k hoger dan begroot, waarvan € 554k door hogere nalatenschappen.

Lasten

De totale lasten in 2023 bedragen € 42.775k, wat € 12.426k hoger is dan begroot. De voornaamste oorzaak hiervan is de projectbesteding voor de actie voor Syrië/Turkije van € 9.924k. Daarnaast zijn voor binnenlands diaconaat de contracttoekenningen voor 2024 toegekend in 2023: circa € 1.000k.

Bestedingsratio's

De kosten van Kerk in Actie zijn naar bestedingscategorieën in specifieke ratio's uitgedrukt. Dit ziet er als volgt uit:

Ratio's Kerk in Actie	Norm	Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022	Rekening 2021
Doelbestedingen t.o.v. de totale baten	min. 70%	97,9%	94,7%	83,0%	89,6%
Doelbestedingen t.o.v. de totale lasten	min. 70%	84,6%	84,1%	86,0%	83,6%
Werving baten	12,5%	10,1%	12,1%	9,4%	11,6%
Kosten beheer en administratie	5%-6%	6,7%	5,1%	4,2%	4,8%

Doelbestedingen t.o.v. de totale baten en de totale lasten

Hierbij gaat het om de direct met partners overeengekomen projectfinancieringen en om activiteiten die in het kader van de doelstelling vanuit de eigen organisatie - en dus niet via partners - worden uitgevoerd. Deze activiteiten liggen onder andere op het gebied van binnenlands diaconaat, noodhulp, en communicatie en voorlichting. De realisatie 2023 is fors hoger dan de norm omdat er middelen uit de bestemmingsreserve en bestemmingsfondsen zijn ingezet voor doelbesteding. Deze waren ook begroot.

Kosten beheer en administratie

Dit zijn de kosten van de directie en de onderdelen van facilitaire zaken (incl. huisvesting, Informatisering & Automatisering, Finance & Control, en HR) die aan Kerk in Actie worden doorberekend op basis van de begrote bezetting. De realisatie 2023 ligt boven de norm en boven de begroting 2023 en is hoger dan de voorgaande jaren. Dit wordt veroorzaakt doordat meer kosten zijn toegerekend aan de beheer- en administratiekosten in de lastenverdeelstaat, in vergelijking met voorgaande jaren.

Werving baten

Hieronder verstaan we de kosten voor eigen fondsenwerving die specifiek betrekking hebben op de werving van de opbrengsten uit collecten, giften en schenkingen, nalatenschappen en bijdragen van andere organisaties. De realisatie van de wervingskosten blijft onder de afgesproken norm en ligt gemiddeld in lijn met voorgaande jaren.

6. Verantwoording Samenwerkende Hulporganisaties

Financiële (eind)verantwoording ultimo 2023 nationale acties Samenwerkende Hulporganisaties (SHO)

Oekraïne (bedragen x € 1,00)	Periode 31-12-2022 t/m 31-12-2023					
	Boekjaar		Totaal	Tot en met boekjaar		Totaal
<i>Baten</i>						
Baten uit SHO-acties	11.000.000		11.000.000	0		11.000.000
DM-baten	0		0	0		0
Totaal baten	11.000.000		11.000.000	0		11.000.000
Voorbereiding en coördinatie	231.440		231.440	538.560		770.000
Beschikbaar voor hulpactiviteit	10.768.560		10.768.560	-538.560		10.230.000
<i>(UO = Uitvoerende organisatie) (IK = Internationale koepel)</i>	Boekjaar			Tot en met boekjaar		
	Noodhulp	Wederopb.	Totaal	Noodhulp	Wederopb.	Totaal
<i>Bestedingen ter plaatse</i>						
verstrekke steun via de UO	5.859.526	0	5.859.526	2.664.744	0	8.524.270
verstrekke steun via de IK	243.245	0	243.245	37.114	0	280.359
verstrekke steun via Kerk in Actie	0	0	0	0	0	0
	6.102.771	0	6.102.771	2.701.858	0	8.804.629

Syrië (bedragen x € 1,00)	Periode 31-12-2022 t/m 31-12-2023					
	Boekjaar		Totaal	Tot en met boekjaar		Totaal
<i>Baten</i>						
Baten uit SHO-acties	0		0	8.000.000		8.000.000
DM-baten	0		0	0		0
Totaal baten	0		0	8.000.000		8.000.000
Voorbereiding en coördinatie	0		0	560.000		560.000
Beschikbaar voor hulpactiviteit	0		0	7.440.000		7.440.000
<i>(UO = Uitvoerende organisatie) (IK = Internationale koepel)</i>	Boekjaar			Tot en met boekjaar		
	Noodhulp	Wederopb.	Totaal	Noodhulp	Wederopb.	Totaal
<i>Bestedingen ter plaatse</i>						
verstrekke steun via de UO	0	0	0	2.417.128	0	2.417.128
verstrekke steun via de IK	0	0	0	0	0	0
verstrekke steun via Kerk in Actie	0	0	0	41.151	0	41.151
	0	0	0	2.458.279	0	2.458.279

Financieel verslag

Op de volgende pagina's presenteren we de financiële cijfers van Kerk in Actie in 2023, met daarbij een toelichting.

7. Jaarrekening

7.1 Balans (na resultaatbestemming)

Activa <i>(x € 1.000)</i>	Ref.	Balans 31-12-2023	Balans 31-12-2022
Vorderingen en overlopende activa		16.775	20.072
Liquide middelen		5.326	6.859
Vlottende activa	1	22.101	26.931
Totaal activa		22.101	26.931

Passiva <i>(x € 1.000)</i>	Ref.	Balans 31-12-2023	Balans 31-12-2022
Reserves en fondsen			
<i>Reserves</i>			
Bestemmingsreserves		8.685	15.030
<i>Fondsen</i>			
Bestemmingsfondsen		11.553	11.034
Totaal reserves en fondsen	2	20.238	26.064
Vorzieningen	3	80	126
Langlopende schulden	4a	408	0
Kortlopende schulden	4b	1.377	741
Totaal passiva		22.101	26.931

7.2 Staat van baten en lasten

Baten (x € 1.000)	Ref.	Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022
Baten van particulieren	5	26.226	24.444	24.086
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	6	678	810	1.956
Baten van andere organisaties zonder winststreven	7	9.936	1.700	13.464
Baten van subsidies van overheden		0	0	0
Som van de geworven baten		36.841	26.954	39.506
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	8	107	0	1
Overige baten		0	0	26
Som van de baten		36.948	26.954	39.533

Lasten (x € 1.000)	Ref.	Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022
Besteed aan doelstellingen				
Zending		7.538	7.804	6.812
Werelddiaconaat		8.756	8.919	9.034
Noodhulp		17.151	7.102	15.140
Binnenlands diaconaat		2.725	1.702	1.830
	9	36.170	25.528	32.816
Wervingskosten	9	3.719	3.268	3.729
Kosten beheer en administratie	9	2.887	1.553	1.593
Totaal lasten		42.775	30.349	38.138
Saldo voor financiële baten en lasten		-5.827	-3.394	1.396
Saldo financiële baten en lasten		0	0	0
Saldo van baten en lasten		-5.827	-3.394	1.396

7.3 Resultaatverdeling

Resultaatverdeling (totaal) (x € 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022
Bestemmingsreserves	-6.345	-2.394	-1.699
Bestemmingsfondsen	519	-1.000	-302
Totaal reserves en fondsen	-5.827	-3.394	1.397

7.4 Kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht (x € 1.000)	Ref.	Balans 31-12-2023	Balans 31-12-2022
Totaal baten		36.948	39.533
Totaal lasten		42.775	38.138
Overschot/tekort		-5.826	1.396
Saldo baten en lasten		-5.826	1.396
Mutatie in afschrijvingen		0	0
Mutatie in vorderingen		3.297	-4.032
Mutatie in voorzieningen		-46	4
Mutatie in verplichtingen steunverlening		407	0
Mutatie in kortlopende schulden		635	-9
Totaal mutaties		4.293	-4.037
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		-1.533	-2.639
Investeringen in materiële vaste activa		0	0
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		0	0
Mutatie geldmiddelen		-1.533	-2.639
Saldo liquide middelen per 1 januari 2023		6.859	9.498
Totale kasstroom		-1.533	-2.639
Saldo liquide middelen per 31 december 2023		5.326	6.859

7.5 Toelichting behorende tot de jaarrekening 2023

Algemeen

Kerk in Actie is onderdeel van de Protestantse Kerk in Nederland en haar dienstenorganisatie, gevestigd te Utrecht, Joseph Haydnlaan 2a, een kerkgenootschap dat is ingeschreven in de Kamer van Koophandel onder nummer 302.58.482. Deze jaarrekening bevat de financiële informatie van het binnen- en buitenlandwerk voor zending en diaconaat dat wordt uitgevoerd onder de naam Kerk in Actie.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2023 dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2023.

Toegepaste grondslagen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijn Fondsenwervende Organisaties (richtlijn RJ 650).

Presentatie- en functionele valuta

Deze jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is van het kerkgenootschap. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt, en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Grondslagen waardering van activa en passiva en resultaatbepaling

Algemeen

Activa en passiva worden tegen historische kostprijs opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Activa worden in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien, en de activa een kostprijs of een waarde hebben waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen, en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden ook voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen. In de balans opgenomen activa of verplichtingen blijven in de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot de activa of de verplichtingen. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit

wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar alle waarschijnlijkheid in de praktijk zullen voordoen, en niet van voordelen en risico's waarvan redelijkerwijs niet te verwachten is dat zij zich zullen voordoen.

Activa of verplichtingen worden niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot de activa of verplichtingen aan een derde zijn overgedragen. Ze blijven echter in de balans verwerkt indien transacties niet leiden tot een belangrijke wijziging in de economische realiteit met betrekking tot de betreffende activa of verplichtingen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de staat van baten en lasten opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie.

Indien de weergave van de economische realiteit leidt tot het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van activa of een vermindering van verplichtingen, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van activa of een vermeerdering van verplichtingen, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: vorderingen, geldmiddelen, kortlopende en langlopende schulden. Kerk in Actie maakt geen gebruik van afgeleide instrumenten (derivaten). Voor de grondslagen wordt verwezen naar de

behandeling per balanspost. Financiële activa en financiële verplichtingen worden in de balans opgenomen op het moment dat contractuele rechten of verplichtingen ten aanzien van dat instrument ontstaan. Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot de positie aan een derde zijn overgedragen. Financiële instrumenten (en afzonderlijke componenten van financiële instrumenten) worden in de jaarrekening gepresenteerd in overeenstemming met de economische realiteit van de contractuele bepalingen. Presentatie vindt plaats op basis van afzonderlijke componenten van financiële instrumenten als financieel actief, financiële verplichting of als eigen vermogen. Aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen van vorderingen die door Kerk in Actie worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden zowel op het niveau van specifieke activa als op collectief niveau in aanmerking genomen. Van afzonderlijk belangrijke vorderingen wordt beoordeeld of deze individueel onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Van afzonderlijk belangrijke vorderingen die niet individueel onderhevig zijn gebleken aan bijzondere waardevermindering en van afzonderlijk niet belangrijke vorderingen wordt collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering, dit door samenvoeging van vorderingen met vergelijkbare risicokenmerken. De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kasmiddelen, kortlopende vorderingen, kortlopende en langlopende schulden benadert de boekwaarde daarvan.

Vorderingen, overlopende activa en overige activa

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs op basis van de effectievere rentemethode, verminderd met het bijzondere waardeverminderingsverlies.

Langlopende schulden

Schulden op lange termijn worden gewaardeerd tegen reële waarde. De verstrekte subsidies of giften aan gemeenten worden geheel ten laste gebracht van het boekjaar waarin het besluit tot toekenning schriftelijk aan de steunontvanger is meegedeeld, ongeacht in welk boekjaar de verstrekte subsidie of gift wordt uitgekeerd. Daarbij is bepalend of de ontvangende partij recht kan doen gelden op een bepaald bedrag.

Voor zover toekenningen meerjarige betalingsverplichtingen betreffen, worden deze verplichtingen vermeld als schulden op lange termijn. Indien bij toekenningen een ontbindende voorwaarde is opgenomen, dan worden deze naar jaar verantwoord onder de 'niet in de balans opgenomen activa en/of verplichtingen'.

Schulden op korte termijn

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na de eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

Reserves en fondsen

De reserves en fondsen van Kerk in Actie hebben een bijzonder karakter. Kerk in Actie is gehouden dit vermogen slechts aan te wenden in overeenstemming met de doelstelling waartoe ze in het leven is geroepen. De presentatie wordt in de balans onderscheiden in:

- Bestemmingsreserves: besteding hiervan kan alleen indien dit binnen de gegeven bestemming plaatsvindt. De gevormde bestemmingsreserves mogen geen verplichting betreffen.
- Bestemmingsfondsen: dit deel van het eigen vermogen is vanwege de specifieke bestemming die door 'derden' is bepaald alleen aan te wenden voor de specifieke bestemming.

Voorzieningen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt en
- waarbij het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Rechten en verplichtingen voortvloeiend uit eenzelfde overeenkomst worden niet in de balans opgenomen indien en voor zover noch de onderneming noch

de tegenpartij heeft gepresteerd. Opname in de balans geschiedt wanneer de nog te ontvangen respectievelijk te leveren prestatie en tegenprestatie niet (meer) met elkaar in evenwicht zijn en dit voor de onderneming nadelige gevolgen heeft.

Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk activum gepresenteerd.

Indien de tijdswaarde van geld materieel is en de periode waarover de uitgaven contant worden gemaakt meer dan een jaar is, worden voorzieningen gewaardeerd tegen de contante waarde van de beste schatting van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde indien de tijdswaarde van het geld niet materieel is of de periode waarover de uitgaven contant worden gemaakt maximaal een jaar is.

De hoogte van de pensioenvoorziening voor oud-medewerkers van de Gereformeerde Kerken in Nederland (GKN) en oud-zendingsmedewerkers is gebaseerd op een actuariële berekening die periodiek wordt opgesteld.

Bestemmingsgiften

Baten waarvoor een bijzondere bestemming is aangewezen, al dan niet via specifieke acties, worden afzonderlijk in de (toelichting op de) staat van baten en lasten opgenomen, onder vermelding van de aard van de bestemming. Ook de besteding hiervan wordt afzonderlijk vermeld. Indien deze baten in het verslagjaar niet volledig zijn besteed, worden de nog niet bestede gelden verwerkt in de desbetreffende bestemmingsfondsen. Indien in een volgend jaar uit de bestemmingsfondsen wordt geput, wordt deze besteding enerzijds in de staat van baten en lasten verantwoord en anderzijds als mutatie in de desbetreffende bestemmingsfondsen weergegeven.

Baten van particulieren

- *Collecten*
Collecten worden verantwoord in het jaar waarin de collecten van de plaatselijke gemeenten en diaconieën door PKN/KiA worden ontvangen. Collecten die zijn gehouden in het boekjaar maar nog niet zijn afgedragen aan PKN/KiA, worden niet als vordering opgenomen omdat een contractueel recht op deze collecten ontbreekt.

- *Giften*

Giften worden verantwoord in het jaar waarin een specifieke actie heeft plaatsgevonden, dan wel in het jaar van ontvangst indien geen specifieke actie heeft plaatsgevonden.

- *Nalatenschappen*

Nalatenschappen worden verwerkt in het verslagjaar waarin de akte van verdeling is ontvangen. Uitbetalingen in de vorm van voorschotten worden verwerkt in het verslagjaar waarin deze zijn ontvangen.

Baten van verbonden en andere organisaties zonder winststreven

Bijdragen van verbonden en andere organisaties zonder winststreven voor de uitvoering van projecten of programma's waarbij de subsidiegever als financier of medefinancier optreedt, worden verantwoord op basis van de toezegging dan wel de ontvangen bedragen.

Baten van subsidies van overheden

Subsidies van overheden ontvangen voor de uitvoering van projecten of programma's waarbij de subsidiegever als financier of medefinancier optreedt, worden verantwoord voor zover verplichtingen zijn aangegaan die passend zijn binnen de voorwaarden.

Baten als tegenprestatie voor geleverde diensten

Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Personeelskosten

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend activum voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de Protestantse Kerk in Nederland.

Voor de beloningen met opbouw van rechten en sabbatical leave worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Nederlandse pensioenregeling

De dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland heeft voor haar werknemers een toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. De regeling is ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW). De dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij Zorg en Welzijn, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar zijn derhalve in de jaarrekening verantwoord.

Kosten eigen fondsenwerving

De kosten eigen fondsenwerving zijn bepaald op basis van de werkelijke personeels- en apparaatskosten van het team fondsenwerving van de afdeling Communicatie & Fondsenwerving. Deze is vermeerderd met de werkelijke directe kosten van de fondsenwervende activiteiten. Overige activiteiten op met name het gebied van communicatie en voorlichting die niet primair op fondsenwerving zijn gericht maar waarvan wel een fondsenwervende werking kan uitgaan, zijn niet als zodanig aangemerkt.

Toezeggingen verstrekte subsidies en giften

Er worden meerjarige contracten afgesloten met voorwaardelijke verplichtingen. Verplichtingen vanuit verstrekte subsidies en giften komen geheel ten laste van het boekjaar waarin het besluit tot toekenning schriftelijk aan de steunontvanger is meegedeeld, ongeacht in welk boekjaar de verstrekte subsidie of gift wordt uitgekeerd. Daarbij is bepalend of de ontvangende partij recht kan doen gelden op een bepaald bedrag. De voorwaardelijke verplichtingen welke niet schriftelijk zijn toegekend, worden verantwoord onder de 'Niet uit de balans blijvende verplichtingen'.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van de Protestantse Kerk in

Nederland en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan.

Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening, worden verwerkt in de jaarrekening.

7.6 Toelichting op de balans

Activa

Alle activa worden aangehouden voor directe aanwending in het kader van de doelstelling.

Vlottende activa (1)

Vorderingen en overlopende activa (x € 1.000)	Balans 31-12-2023	Balans 31-12-2022
Rekening-courant Protestantse Kerk	16.476	19.800
Bijdragen en subsidies	48	52
Baten SHO	98	178
Debiteuren	29	0
Af te wikkelen nalatenschappen	124	42
Totaal vorderingen en overlopende activa	16.775	20.072

Alle vorderingen hebben een looptijd korter dan één jaar. De rekening-courantverhouding betreft uitsluitend een vordering op de dienstenorganisatie Protestantse Kerk waarvan Kerk in Actie onderdeel uitmaakt. Hierbij wordt opgemerkt dat deze renteloos is en dat er geen zekerheden zijn vereist.

Liquide middelen (x € 1.000)	Balans 31-12-2023	Balans 31-12-2022
Banktegoeden	5.326	6.859
Totaal liquide middelen	5.326	6.859

De liquide middelen staan ter vrije beschikking.

Passiva

Reserves en fondsen (2)

Het verloop van de bestemmingsreserves in 2023 was: (x € 1.000)	31-12-2022	Dotatie 2023	Onttrekking 2023	31-12-2023
Bestemmingsreserve Werelddiaconaat	7.022	0	7.022	0
Bestemmingsreserve Zending	5.589	0	5.589	0
Bestemmingsreserve Noodhulp	2.055	0	2.055	0
Bestemmingsreserve Diaconaal werk	364	0	364	0
Bestemmingsreserve Algemeen Kerk in Actie	0	19.916	11.231	8.685
Totaal bestemmingsreserves	15.030	19.916	26.261	8.685

Het verloop van de bestemmingsfondsen in 2023 was: (x € 1.000)	31-12-2022	Dotatie 2023	Onttrekking 2023	31-12-2023
Bestemmingsfonds Werelddiaconaat	2.135	8.725	6.854	4.006
Bestemmingsfonds Zending	0	3.921	3.921	0
Bestemmingsfonds Noodhulp	3.743	8.666	7.099	5.310
Bestemmingsfonds Diaconaal werk	0	1.708	1.708	0
Bestemmingsfonds Noodhulp SHO	3.091	8.000	10.138	953
Bestemmingsfonds Overig	2.065	1.042	1.823	1.284
Totaal bestemmingsfondsen	11.034	32.062	31.543	11.553

Voorzieningen (3)

Voorzieningen (x € 1.000)	Balans 31-12-2023	Balans 31-12-2022
Pensioenvoorzieningen	80	126
Totaal voorzieningen	80	126

Pensioenvoorzieningen

Dit betreffen pensioenregelingen voor oud-medewerkers van de Gereformeerde Kerken in Nederland (GKN) en oud-zendingsmedewerkers. Uitgangspunt voor deze voorziening vormt een actuariële berekening die periodiek wordt opgesteld. Voor de actuariële berekening zijn de volgende maatstaven gehanteerd: rekenrente 4%, sterftetabel GBM/V. 1995-2000 met drie jaar leeftijdsterugstelling. Aan de voorziening voor pensioenen voor Indonesische medewerkers liggen overeenkomsten ten grondslag tussen de GKN en de desbetreffende partijen.

Verloop voorzieningen (x € 1.000)	Balans 1-1-2023	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Balans 31-12-2023
<i>Pensioenvoorzieningen</i>					
Fonds pensioenreglement GKN	78	0	1	0	77
Pensioenvoorz. Ned. medewerkers	48	0	45	0	3
Totaal voorzieningen	126	0	46	0	80

Langlopende schulden (4a)

Schulden op lange termijn (x € 1.000)	Balans 31-12-2023	Balans 31-12-2022
Verplichtingen steunverlening aan partners (langer dan een jaar)	178	0
Vooruitontvangen giften	228	0
Totaal schulden op korte termijn	407	0

Kortlopende schulden (4b)

De schulden op korte termijn (< 1 jr.) bedragen als volgt:

Schulden op korte termijn (x € 1.000)	Balans 31-12-2023	Balans 31-12-2022
Verplichtingen steunverlening aan partners (korter dan een jaar)	642	0
Crediteuren en partnerbetalingen onderweg	333	395
Niet-opgenomen verlofdagen	127	120
Accountantskosten	130	40
Vooruitontvangen giften	98	158
Diversen	46	28
Totaal schulden op korte termijn	1.376	741

Financiële instrumenten

Algemeen

Kerk in Actie heeft te maken met een krediet-, liquiditeits-, valuta- en kasstroomrisico. Om deze risico's te minimaliseren heeft de organisatie beleid opgesteld om deze risico's te beperken. Er worden geen derivaten ingezet om risico's te beheersen.

Rente- en kasstroomrisico

Kerk in Actie loopt renterisico over de rente-dragende vorderingen (met name onder financiële vaste activa, effecten en liquide middelen) en rentedragende langlopende en kortlopende schulden. Voor vorderingen en schulden loopt de organisatie geen risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt de organisatie risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente. Met betrekking tot de vorderingen worden geen financiële derivaten met betrekking tot afdekking van het renterisico gecontracteerd.

Kredietrisico

Kerk in Actie heeft geen significante concentraties van kredietrisico's.

Liquiditeitsrisico

Kerk in Actie heeft geen liquiditeitsrisico.

Valutarisico

Kerk in Actie is wereldwijd actief. Het valutarisico voor Kerk in Actie heeft vooral betrekking op posities en toekomstige transacties in dollars.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Meerjarige subsidieverplichtingen Kerk in Actie

Jaarlijks worden voorwaardelijke verplichtingen vermeld inzake de steunverlening door Kerk in Actie op grond van de ontbindende voorwaarden die in de contracten voor subsidieverlening zijn opgenomen. Meerjarige subsidieverplichtingen worden aangegaan met de contractuele beperking dat de volgende termijn pas kan worden verleend als in de eerste maand van het betreffende subsidiejaar geen bericht van Kerk in Actie hierover is ontvangen. Dit vanwege het feit dat Kerk in Actie zelf geen 'gegarandeerde' inkomsten heeft en grotendeels afhankelijk is van de baten uit eigen fondsen-werving.

Aan het begin van elk jaar wordt, mede op grond van de aanwezige bestemmingsreserves en fondsen van Kerk in Actie, beoordeeld of de subsidieverplichtingen gestand kunnen worden gedaan. Onderstaand zijn deze meerjarige verplichtingen weergegeven en uitgedrukt in relatie tot de beschikbare middelen, te weten de betreffende reserves en fondsen ultimo 2023 minus de gestelde norm, én de verwachte middelen voor (directe) steunverlening volgens de begroting 2024.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na de balansdatum.

Programma (x € 1.000)	Voorwaardelijke subsidieverplichtingen				Uit reserves/ fondsen	Begro- ting 2024	Beschik- baar in 2024	Procentuele verplichting t.o.v. beschikbare middelen			
	2024	2025	2026 e.v.	Totaal				2024	2025	2026 e.v.	Totaal
<i>Programma's regulier:</i>											
Zending	3.176	1.123	17	4.317	0	6.245	6.245	51%	18%	0%	69%
Werelddiaconaat	4.583	1.503	85	6.170	4.006	6.818	10.824	42%	14%	1%	57%
Noodhulp	1.569	167	0	1.736	5.310	4.869	10.179	15%	2%	0%	17%
Diaconaal werk binnenland	0	0	0	0	0	950	950	0%	0%	0%	0%
Algemene bestem- mingsreserve Kerk in Actie	0	0	0	0	8.685	0	8.685	0%	0%	0%	0%
Totaal	9.328	2.793	102	12.223	18.001	18.882	36.883	25%	8%	0%	33%

7.7 Toelichting op de baten

Baten van particulieren (5)

Baten van particulieren (x € 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022
Collecten, giften en schenkingen	21.929	20.700	22.258
Nalatenschappen	4.298	3.744	1.828
Totaal	26.226	24.444	24.086

Baten van verbonden organisaties zonder winststreven (6)

Baten verbonden organisaties (x € 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022
Heffing diaconaal quotum	315	315	315
Protestantse Kerk in Nederland (m.n. Zending)	363	2.195	1.641
Totaal	678	2.510	1.956

Baten van andere organisaties zonder winststreven (7)

Baten andere organisaties (x € 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022
<i>SHO noodhulpacties</i>			
Turkije-Syrië	8.000	0	0
Oekraïne	0	0	11.000
	8.000	0	11.000
<i>EO Metterdaad</i>			
Diverse projecten	433	0	291
	433	0	291
<i>Stichting het fonds Jurrewitz (aandeel liquidatiesaldo)</i>	0	0	984
Overige instellingen	1.503	1.700	1.189
	1.503	1.700	2.173
Totaal	9.936	1.700	13.464

Baten als tegenprestatie voor levering van producten en/of diensten (8)

Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten (x € 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022
Diversen	107	0	1
Totaal	107	0	1

7.8 Toelichting op de lasten (9)

De totale uitgaven van de staat van baten en lasten dienen volgens de RJ650 te worden weergegeven conform het onderstaande model.

Lasten doelstellingen (x € 1.000)	Programma- en overige activiteiten Kerk in Actie								
	Zending	Wereld-diaconaat	Nood-hulp	Binnen-lands diaconaat	Wervings kosten	Kosten beheer en administratie	Totaal werkelijk jaar	Begroot jaar	Rekening 2022
Verstrekke (project)subsidies/ (project)bijdragen	5.929	7.389	15.797	1.900	0	0	31.015	18.961	26.981
Afdrachten aan verbonden (internat.) organisaties	0	0	0	14	0	0	14	50	14
Uitbesteed werk	24	17	-1	148	3.520	0	3.708	3.318	2.428
Communicatiekosten	774	803	848	199	0	0	2.624	2.926	3.458
Personeelskosten	810	546	507	463	0	1.945	4.271	3.440	4.202
Huisvestingskosten	0	0	0	0	0	244	244	0	273
Kantoor- en algemene kosten	0	0	0	0	199	697	896	101	782
Totaal lasten doelstellingen	7.538	8.756	17.151	2.725	3.719	2.887	42.775	28.796	38.138

7.9 Personeelskosten Kerk in Actie

Personeelskosten (x € 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022
Bruto salarissen (incl.toeslagen)	2.037	2.286	1.774
Sociale lasten	322	381	289
Pensioenpremies	225	275	211
Reiskosten woon-werkverkeer	36	80	24
Ontvangen WAO-/Pensioen-/WW-uitkeringen	16	0	0
Externe deskundigheid/uitzendkrachten	63	89	72
Reiskosten buitenland	138	175	131
Reiskosten binnenland	43	28	25
Opleidingskosten	6	41	26
Jubilea/afscheid personeel	5	2	1
Diversen	5	83	95
Totaal personeelskosten	2.898	3.440	2.648
Gemiddelde basisformatie in fte's	33,3	34,5	27,9
Gemiddelde personeelskosten (salarissen + sociale lasten) per fte (x € 1)	79.141	87.594	82.366

In de lastenverdeelstaat wordt € 4.271 verdeeld onder de personeelslasten. In de € 4.271 zit naast bovenstaande specificatie van € 2.898 ook € 600 verantwoord voor KiA-consulenten bij Fondsenwerving en € 774 aan personeelslasten uit de beheer- en administratiekosten.

Wat betreft de ontwikkeling/indexering van de loonkosten volgt Kerk in Actie de cao van de Rijksoverheid.

7.10 Kosten directie

Personeelskosten directie (x € 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022
<i>Dienstverband</i>			
Aard (looptijd)	Onbepaald	Onbepaald	Onbepaald
Uren (voltijds werkweek)	40	40	40
Parttime percentage	100%	100%	100%
Periode	01/12	01/12	01/12
<i>Bezoldiging (x € 1.000)</i>			
Jaarinkomen:			
Bruto loon/salaris	126	126	118
Vakantiegeld	10	10	9
Eindejaarsuitkering	10	10	10
Variabel jaarinkomen	1		1
Totaal jaarinkomen	147	147	138
Belastbare vergoedingen/bijtellingsen	10	10	9
Pensioenlasten	17	17	16
Overige beloningen op termijn			
Uitkeringen beëindiging dienstverband			
Totaal overige lasten en vergoedingen	28	27	25
Totaal bezoldiging	175	174	163

Het jaarinkomen van de directie bedroeg voor Jurjen de Groot in 2023 € 147k (1 fte). Op dit jaarinkomen is volgens de beloningsregeling (onderdeel van de Erkenningregeling Goede Doelen) een BSD-score van 570 punten van toepassing. Het hierbij horende maximaal inkomen is € 178k per 1 juli 2023. Dit jaarinkomen valt hierbinnen. Ook het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingsen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn

bleven voor Jurjen de Groot met een bedrag van € 175k (1 fte) binnen het bedrag van € 221k per jaar dat is opgenomen in de regeling. Ze stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen. Aan de directie zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

In dit overzicht is de totale beloning vermeld voor alle werkzaamheden van de algemeen directeur, waarvan in 2023 19% aan Kerk in Actie is toegerekend.

7.11 Verdeelsleutel SHO

Gegevens ten behoeve van berekening verdeelsleutel SHO <i>(bedragen x € 1.000)</i>	2021	2022	2023
Omvang van de geboden noodhulp en hulp bij wederopbouw	6.550	7.190	8.230
Opbrengsten uit eigen fondsenwerving	26.274	28.506	28.841

De noodhulp- en wederopbouw gelden zijn exclusief SHO-gelden en exclusief de gelden die we als administratief penvoerder/horizontale lead doorgezet hebben naar andere organisaties.

7.12 Vaststelling

De kleine synode van de Protestantse Kerk in Nederland heeft de jaarrekening over het boekjaar 2023 behandeld en vastgesteld in de vergadering van 28 juni 2024.

Utrecht, 28 juni 2024

Mr. drs. G.H. van der Waaij, voorzitter

Drs. J.M. van Lieshout RA, secretaris

C.J.F.R. Mulder MBA

Ing. M.J. Segers

Dr. R. de Reuver, vanuit het moderamen van de generale synode

J.W. Stam RA MSc, vanuit het moderamen van de generale synode

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Deze controleverklaring is op de volgende bladzijden weergegeven.

Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming

In de statuten zijn geen bepalingen opgenomen ten aanzien van de bestemming van het saldo baten en lasten.

kerk in actie

Kerk in Actie

Postbus 456

3500 AL Utrecht

(030) 880 14 56

info@kerkinactie.nl

kerkinactie.nl

Kerk in Actie, april 2024

ANBI

De Protestantse Kerk in Nederland, met alle daartoe behorende onderdelen zoals Kerk in Actie, is een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) en heeft daartoe een ANBI groepsbeschikking ontvangen. Kerk in Actie is geen eigen rechtspersoon, maar maakt organisatorisch deel uit van de Protestantse Kerk in Nederland. Kerk in Actie is vindbaar onder het RSIN-nummer van de Protestantse Kerk. Het RSIN-nummer van Kerk in Actie is het RSIN van de Protestantse Kerk in Nederland: 813612809.

